

Новы Час

ЭВІТА ВЯРНУЛАСЯ

Стар. 12

ДЗЯЛЬБА КАБАНЧЫКА

Урад Беларусі плануе да 2013 года завяршыць акцыянаванне ўсіх дзяржаўных прадпрыемствай

Стар. 5

РАСПРАНУЦЦА — І Ў ПАРЛАМЕНТ

Скандалная арганізацыя FEMEN мае намер далучыцца да грамадскіх пратэстай у Беларусі. Ці трэба беларускай апазіцыі радавацца з'яўленню новага саюзніка?

Стар. 11

ЛІСТАПАД: ПЕРШАЯ ВОСЕНЬ ЮНАЦТВА

Стар. 14

ЧЫТАЙЦЕ
Ў НАСТУПНЫМ НУМАРЫ!

У ТРЫВОЖНЫМ ЧАКАННІ

Нарыс Сяргея Нікалюка
з цыклу «Азбука палітологіі»

МЕРКАВАННЕ

ЭФЕКТ МАЯТНІКА

Вольга ХВОІН

Беларускі трэнд схіліўся ў бок Еўропы з падачы саміх еўракамісаў. Яны гатовыя адносіцца да мараторыя на контакты з «апошнім дыктатурай Еўропы», як і ад падобнага вызначэння палітычнага рэжыму ў Беларусі. Палітычны дэсант з Еўрасаюза настойліва атакуе сінявокую, а яна і рада пасунуць акцэнты з усходу на захад.

Еўрасаюз удала карысцяецца «вайной» паміж Беларуссю і Расіяй ды робіць крокі ў бок наладжвання адносінаў, умацавання пазіцый па сваёй усходніх мяжы. Калі раней пазіцыя ЕС была прынцыпійай і ўльтыматыўнай, то цяпер ідзе гаворка не пра выкананне патрабаванняў, а пра жаданне бачыць прагрэс у пэўных сферах — выбарчым працэсе, свабодзе сходаў, выкананні правоў чалавека. Што будзе выступаць меркаю гэтага прагрэсу — не зразумела. На падобныя пытанні пасланцы Захаду імкнуцца пазбегнуць канкрэтнага адказу. Прагрэс — і кропка, а якім ён будзе, быццам і не важна. Не важна ўжо і тое, што на чале Беларусі застанецца Аляксандар Лукашэнка.

Больш того, палітычны бамонд другі тыдзень не можа супакоіцца ад прызнання літоўскага

прэзідента Далі Грыбаўскайтэ на сустэречы з еўрапейскімі пасламі, што была прысвеченая ўнутраным пытанням Літвы і Еўрасаюза. Прэзідэнт Літвы заяўляла, што ўпэўненая ў перамозе Лукашэнкі на прэзідэнцкіх выбарах і ўхвале гэта. «Лукашэнка — гарант палітычнай і эканамічнай стабільнасці Беларусі, яе незалежнасці. Мы не хочам, каб наша седка стала другой Расіяй», — заяўляла спадарыня Грыбаўскайтэ. Беларускую апазіцыю палітык назвала «несур'ёзнай», без шанцаў «на любых выбарах». «Лукашэнка мог бы выйграць, набраўшы 99% галасоў, але

ён пераможа толькі з 75%, каб дагадзіцца ЕС», — выказалася прэзідэнт Літвы.

Дэпутат германскага Бундэстага, кіраўнік ведомства федэральнага канцлеры, федэральны міністр па асаблівых даручэннях Рональд Пофала падчас свайго візіту некалькі разоў паўтарыў, што ЕС будзе паважаць выбар беларускага народа. І выбар гэты даволі прадказальны ва ўмовах няроўнага доступу да СМИ (а калі больш дакладна, то нядопуску апазіцыйных палітыкаў да дзяржаўных і, адпаведна, масавых медыяў), бо ў зачышчанай за больш чым дзясятак гадоў прасторы недзяржаўныя

СМИ, мякка кажучы, у беспрагляднай яме), асабліва і мудрыць нічога ўладам не патрабна, каб захаваць статус-кво. Выглядзе на тое, што захаванне расстаноўкі сілаў задавальняе Еўропу — кіраўнік Беларусі можа і не вельмі прадказальны, але яго дзеянні, жаданні больш-менш зразумелыя.

Еўропа цяпер хоча мець эканамічнага партнёра ў асобе Беларусі, на што ў прынцыпе больш чым згоднае беларускае кіраўніцтва. Направа і на лева раздаюцца абяцанні адкрытысці эканомікі да інвестыцый, супрацоўніцтва, мае месца апантанасць міжнароднымі рэйтингамі

па ўмовах вядзення бізнесу.

У прывітальным слове Аляксандра Лукашэнкі ўдзельнікам Беларускага інвестыцыйнага форума ў Франкфурце-на-Майне гаварылася, што «усе сферы беларускай эканомікі адкрытыя для інвестыцый». Выглядзе на тое, што жаданні баку так ці інакш сышліся. Не без дапамогі зневініх фактараў, натуральна.

Аляксандру Лукашэнку ЕС дае прываблівия абяцанні за правядзенне адкрытых і дэмакратычных выбараў выдзеліць 3 мільярды єўра на працягу трох гадоў (праўда, у якой форме, не было

агучана), кіраўнік польскага знешнепалітычнага ведомства Радаслаў Сікорскі падчас свайго візіту ў Мінск заявіў, што зняў сваё вета на ўдзел Беларусі ў Паўночным вымірэнні ЕС, Еўракамісія рокамендавала Савету міністраў ЕС упаўнаважыць Камісію для пачатку перагаворнага працэсу з Беларуссю па дамовах аб спрашчэнні працэдура афармлення кароткатэрміновых віз і аб рэадмісіі. Ледзяны маналіт адносінаў пачынае імкліва таяць.

У такіх умовах беларускай апазіцыі варты было б задумацца, што ёй свеціць маргіналізацыя ўжо не толькі на ўнутраным полі, але і на зневінім. Уесь гэты час яна «выйзджала» на самаізоляцій беларускага рэжыму. Але калі ідзе дыялог з уладамі, то натуральны працэс — пасоўванне на другі план апазіцыі, тым больш калі яна нічога не вырашае і ні на што не ўпłyвае.

Еўропейскія паслannікі не настойваюць на вылучэнні «адзінага» кандыдата ад апазіцыі на бліжэйшых прэзідэнцкіх выбарах, не апелююць да неабходнасці кансалідацыі сілаў, бо гэта выглядала б цікам на ўнутраную палітыку краіны. Але раздробленасць апазіцыйных сілаў, пастаяннае перацягванне коўдры і дзяльба незабітага мядведзя выглядаюць як мінімум смешна, а то і проста кампраметуюць. Урэшце, Еўропа — не краіна Оз з дзвіосным чараўніком, які можа надзяліць герояў гісторыі адвагай і мудрасцю.

ФАКТЫ, ПАДЗЕІ, ЛЮДЗІ

2

РЭГІСТРАЦЫЯ

ДЗЕСЯЦЬ АДВАЖНЫХ

18 лістапада, як і чакалася, ЦВК зарэгістравала кандыдатамі ў прэзідэнты Беларусі 10 чалавек.

Photo by Bimedia Net

Пасля праверкі сабранных подпісаў права стаць кандыдатамі атрымалі Рыгор Кастусёў, Аляксандр Лукашэнка, Алеся Міхалевіч, Уладзімір Някляеў, Яраслаў Раманчук, Віталь Рымашэўскі, Андрэй Саннікаў, Мікалай Статкевіч, Віктар Цярэшчанка, Дзмітрый Ус.

ЦВК знайшоў неадпаведнасці ў запоўненых дэкларацыях шэрагу кандыдатаў, але нікому з гэтай прычыны не было адмоўлена ў рэгістрацыі. Уладзімір Някляеў, напрыклад, забыўся ўказаць, што валодае 20 акцыямі «Парытэт-банка».

«Уладзімір Някляеў быў самым актыўным на этапе збору подпісаў. Мы бачылі яго пікеты амаль ва ўсіх гарадах, часам эпізайды заявы, таму не хацелася б, каб у шэрагах кандыдатаў быў такі прафесіял ад самага пачатку выбарчай кампаніі», — сказала Лідзія Ярмошына.

Пасведчанні кандыдатам у прэзідэнты Беларусі былі ўручаны ў Палацы рэспублікі. На пасяджэнні ЦВК адсутнічалі Уладзімір Някляеў, Аляксандр Лукашэнка і Віталь Рымашэўскі, таму пасведчанні на іх імя атрымлівалі давераныя асобы. Кандыдаты іх давераныя асобы мелі магчымасць выступіць з невялікай прамовай.

Здзівіў выступ Алеся Міхалевіча. «Я вельмі задаволены тым, у якіх умовах праходзіў этап збору подпісаў. Ёсць усе падставы гаварыць пра сур'ёзную дэмакратызацыю на гэтым этапе, у чым, безумоўна, ёсць і вялікая заслуга Цэнтрувыбаркама. Разам з тым выказваю ўпэўненасць, што толькі дзень галасавання і падтік галасоў будуть сапраўднымі індыкатарамі дэмакратызацыі», — заявіў былы намеснік старшыні партыі БНФ.

Цяперашні намеснік старшыні партыі БНФ Рыгор Кастусёў наадварот нязгодны з вызначэннямі дэмакратычнай і ліберальнай выбарчай кампаніі. «Кандыдаты ад апазіцыйных партый пазбаўленыя магчымасці агітацыі, бо ў краіне няма свабоды слова. Недзяржаўная газеты не маюць магчымасці распаўсюдзу прараз манапольную сетку Белсаюздруку. Напрыклад, газета «Новы час» не можа распаўсюджвацца праз шапікі «Белсаюздруку». Я накірую сваю праграму ў гэту газету, і буду патрабаваць, каб яна мела доступ да свабоднага распаўсюдзу, як і іншыя выданні», — заявіў палітык.

Трэба прызнаць, што найбольш падрыхтаваным выглядаў Андрэй Саннікаў. «Нашу краіну ў Еўропе называюць апошнім дыктатурай. Гэта гучыць ганебна, але ёсць праўдай. І мы ведаем, калі Беларусь стала дыктатурай — 14 лістапада 1996 года, калі быў насыльна зрынуты з пасады старшыні ЦВК Віктар Ганчар. Праз тры гады ён быў выкрадзены. Міжнародная супольнасць падзрае ў дачыненні да яго выкрадання выпшэйших службовых асобаў Беларусі», — сказаў палітык у сваім выступе.

ЦВК прыняў «фрэвалюцыйную» (па вызначэнню Лідзія Ярмошыной) пастанову, што сёлета будзе праводзіцца тэледэбаты паміж кандыдатамі ў прэзідэнты. Па жаданню кандыдатаў, яны могуць быць не ў прымым эфіры, а ў запісе.

Уладзімір Січыкаў

У Варшаве на базе Інстытута грамадзянскай прасторы і публічнай палітыкі пры Універсітэце Лазарскага, які з'яўляецца адным з вядучых прыватных універсітэтаў у Польшчы, прайшла міжнародная канферэнцыя «Вяртанне ў Еўропу: мінулае і будучыня Беларусі».

КАНФЕРЭНЦЫЯ

МІНУЛАЕ І БУДУЧЫНЯ

2

Уладзімір Січыкаў

палітыкі, куратар канферэнцыі Ірына Віданава.

На пленарных пасяджэннях пасля ўступнага слова Роджэра Патоцкага, дырэктара єўрапейскіх праграм, National Endowment for Democracy (ЗША), былі прадстаўлены асноўныя акадэмічныя канцэпцыі, сучасныя навучальныя метадалогіі, міжнародныя даследчыя і адукацыйныя праекты, а таксама апошнія публікацыі па тэме Беларусі і Еўропы. Прагучалі былі абмеркаваныя шмат дакладаў як беларускіх, так і замежных даследчыкаў — Adam Kozusowski (Польская акадэмія навук, Польшча), Леаніда Смілавіцкага (Цэнтр дыяспары пры Тэль-Авіўскім універсітэце, Ізраиль), David Marples (University of Alberta, Канада), Аллега Латышонка (Беластоцкі ўніверсітэт, Польшча), Magdalena Paula Survilla (Southwestern College, ЗША), Алеся Краўцэвіча (Беларускай гістарычнай таварыства, Беларусь), Тамары Мацкевіч (Nastaunik.info).

Бралі ўдзел у працы форума і такія знаныя гісторыкі, выдаўцы і грамадскія дзеячы, як Stephan Malerius (Konrad

Adeneaur Stiftung, Літва), Алег Дзярновіч, Ірына Кашталян, Любоў Козік, Аляксей Літвін, Андрэй Москвін, Генадзь Сагановіч, Алеся Смалянчук, Аляксандар Пашкевіч, Сяргей Токць, Мікола Хаўстовіч, Ян Шумскі, Яраслаў Іванюк, Валер Булгакаў, Кузьма Козак, Алеся Макоўская, Алеся Лагвінец і іншыя.

На пяці працоўных секцыях («Еўрапейская гісторыя і грамадства: як яны звязаны?», «Грамадзянская кампанія і мультимедыйныя платформы як інструменты па ўдасканаленні гістарычнай адукацыі ў Беларусі», «Адукацыйныя ўстановы і грамадзянскія ініцыятывы: магчымасці супрацоўніцтва» і іншыя) былі разгледжаны важныя гістарычныя тэксты, якія варта перакласці і зрабіць даступнымі беларускай грамадскасці, адбыліся презентацыі міжнародных праектаў па навуковых стажыроўках, стыпендыях і выдавецкіх ініцыятывах, былі абмеркаваныя магчымасці развіцця далейшай супрацы паміж беларускімі і замежнымі гісторыкамі, а таксама выпрацаваныя практичныя рэкамендацыі.

З НАГОДЫ

МАЛЕНЬКІ ЮБІЛЕЙ

Васіль КІСЛЯК

Колькасць артыкулаў у беларускім раздзеле Вікіпедіі дасягнула 25 тысяч.

Гэтыя буйныя інтэрнэт-рэсурсы змяшчаюць карысныя звесткі па гісторыі і культуры Беларусі, яе адміністрацыйным падзеле, геаграфіі, жывёльнім свеце, помніках архітэктуры і вядомых асобах краіны.

Свабодная энцыклапедыя з'яўляецца некамерцыйнай ініцыятывой, доступ да яе ведаў адкрыты для ўсіх, хто карыстаецца інтэрнэтам. Яна не ставіць палітычных, нацыянальных і рэлігійных мэтаваў і ў дадатак да гэтага не размяшчае на сваіх старонках рэкламы. У выніку Вікіпедыя робіцца надзвычай папулярным рэсурсам, і па частаце наведванняў яна трymае ў гэтыя дні сёмае месца ў свеце.

Беларускі раздзел працуе са жніўня 2006 года. У сакавіку 2008-га быў створаны 10-тысяч-

ны артыкул, у маі 2010-га — 20-тысячны. Сёння артыкулы на беларускай мове ствараюцца 160 удзельнікамі, усе яны працуюць на добраахвотнай аснове.

Беларуская Вікіпедыя хутка набірае моц праз няўзільнае стварэнне новых артыкулаў, паляпшэнне ўжо існуючых і актыўныя дзеянні па іх сістэматyzации і звязнасці. Асноўнымі катэгорыямі раздзела з'яўляюцца грамадства, гісторыя, культура, беларусы, рэлігія, навука, прырода і тэхніка.

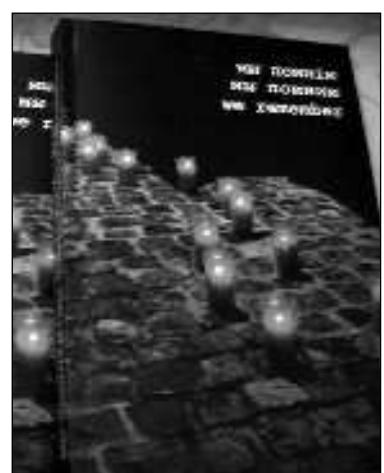
У парыўнанні з адгалінаваннямі Свабоднай энцыклапедыі на іншых мовах, наш раздзел на працягу апошняга года вызначаецца дынамічным ростам і зладжанай мэтанакіраванай працай.

ПРЕЗЕНТАЦЫЯ

ПАМЯЦЬ ПРА ЗНІКЛЫХ

Генадзь КЕСНЕР

16 лістапада, у Дзень беларускай салідарнасці, адбылася прэзентация кнігі вядомага беларускага пісьменніка, журналіста і драматурга Уладзіміра Халіпа «Мы помнім».

13-га склікання Генадзя Карпенку, смерць якога ў 1999 годзе і дагэтуль выклікае шматлікія пытанні ў дэмакратычным асродку.

На прэзентацыі прысутнічалі шмат вядомых у краіне і па-за ямежамі людзей: першы кіраўнік незалежнай Беларускай Станіслаў Шушкевіч, былы пасол Беларусі ў Германіі Пётра Садоўскі, мастак

Аляксей Марачкін, праваабаронцы Гары Паганяйла, Алег Волчак, Людміла Гразнова, палітыкі Андрэй Саннікаў, Вячаслав Січык, Зміцер Дацкевіч, былы мэр Мінска і палітвзямы Міхаіл Марыніч, прадстаўнікі дыпламатычнага корпуса, маці і жонка зніклага журналіста Вольга Рыгораўна і Святланы Завадскія, шматлікія журналісты.

468-сторонкавая кніга выдадзена на беларускай, рускай і англійскай мовах. Выданне ўтрымлівае шмат фотаздымкаў, якія дэманструюць згаданых вышэй асоб не толькі як палітычных і грамадскіх дзеячаў, але і проста як звычайных людзей.

«Я ведаю, чаго каштавала родным зніклых зноў перажываць тыя падзеі, распавядаючы пра сваіх сваякоў і сябров, зноў праз дзесяць гадоў вяртацца ў тыя дні. Я думаю, што гэта кніга не будзе марнай, таму што тут сабраны не сенсацыйныя адкрыцці, не

крымінальныя расследаванні, — адзначыў Уладзімір Халіп. — Як сказаў праваабаронца Гары Паганяйла, цяпер застаецца толькі адно — юрыдычная працэдура, якая ўсё нікак не адбудзеца, і таму яшчэ не пакараныя злачынцы, якія ходзяць па зямлі, ім пацікаюць руکі, з імі вітаюцца, з імі размаўляюць, з імі вядуть перамовы, але гэта скончыцца, бо ніколі не бывае, каб гэтакое засталося беспакараным... Такое адбываецца не павінна нідзе. У Еўропе такое адбываецца не павінна быць болей», — падкрэсліў аўтар кнігі «Мы помнім».

Ад імя родзічаў зніклых да прысутных звярнулася Ірына Красоўская — адзін з арганізатораў выдання кнігі «Мы помнім», жонка Анатоля Красоўскага.

Яна шчыра падзякаўала ўсім, «хто прыйшоў на прэзентацыю, усім, хто быў побач з намі ўсе гэтыя цяжкія гады». «Я хачу сказаць «дзікую» усім, хто захоўвае памяць пра нашых родных і блізкіх. Адзіннадцать гадоў — гэта вельмі вялікі тэрмін, — адзначыла Ірына Красоўская. — Свет змяняецца, мы змяняемся, не змяняюцца толькі тыя, хто

ўжо больш не з намі — Віктар Ганчар, Анатоль Красоўскі, Зміцер Завадскі, Юрый Захаранка і Генадзь Карпенка. Яны застаюцца такімі ж, якімі мы іх ведалі адзіннадццаць гадоў таму. Яны застануцца такімі і ў кнізе, якую мы стварылі, таму яна так і заўважа «Мы помнім». Гэта кніга аб памяці і гэта кніга аб любові. Тут 24 апавяданні, 24 споведзі жонак, дзяцей, родных, блізкіх і калег зніклых, і бальшыня з тых, хто стаў аўтарамі кнігі, сёння тут, за што ім вялікі дзяякі.

Гэта была ўжо трэцяя прэзентация кнігі «Мы помнім», першыя дзве адбыліся ў Нарвегіі (Осла) і ЗША (Нью-Ёрк). Прычым, па трагічным супадзенні, прэзентацыя ў сталіцы Нарвегіі адбывалася ў дзень, калі на сваім лецішчы ў пятлі быў знайдзены заснавальнік і кіраўнік сайта «Хартыя'97» журналіст Алег Бябенін. Вёў рэй кіраўнік «Свабоднага тэатра» Мікалай Халезін, колькі добрых словаў пра кнігу Уладзіміра Халіпа сказали мэнеджэр «Свабоднага тэатра» Наталля Каляда і лідэр грамадзянскай кампаніі «Еўрапейская Беларусь» Андрэй Саннікаў.

ПАЛІТЫКА

► ГЕАПАЛІТЫКА

ШТЭФАН ФЮЛЕ ЗНОЙ НАВЕДАЎ БЕЛАРУСЬ

Генадзь КЕСНЕР

15 лістапада ўжо другі раз за бягучы год Мінск наведаў еўрапейскі камісар па пытаннях пашырэння Еўрапейскага саюза і Еўрапейскай палітыцы суседства Штэфан Фюле. Падчас свайго непрацяглага наведвання беларускай сталіцы еўрапейскі палітык сустрэўся з міністрам замежных спраў Беларусі Сяргеем Мартынавым, з прадстаўнікамі грамадзянскай супольнасці, а таксама з кіраўніком групы назіральнікаў на прэзідэнцкіх выбарах Бюро па дэмакратычным інстытутам і правам чалавека АБСЕ (БДІЧ АБСЕ) Гертам Арэнсам.

У журналістай адразу ўзнікла пытанне, чаму спадар Фюле даў прэс-канферэнцию яшчэ да сустрэчы з кіраўніком беларускага зневінепалітычнага ведомства, але гэта, відаць, была такая за-дума, хоць яе сэнс так і застаўся незразумелым. Таму што на брыфінгу (менавіта так была азначана сустрэча еўракамісара з прадстаўнікамі мас-медиа) Штэфан Фюле пазбег адказаў на некаторыя пытанні, маўляў, яму не хацелася, каб міністр Мартынаў даведаўся пра тое, з якімі прапановамі еўрачыноўнік прыбыў у Беларусь, са сродкаў масавай інфармацыі.

Штэфан Фюле адразу заявіў, што мэтай яго візіту з'яўляецца «падтрымка народа Беларусі напярэдадні прэзідэнцкіх выбараў». Адным з важных момантаў, па словах спадара Фюле, была яго сустрэча з прадстаўнікамі грамадзянскай супольнасці, у якой толькі з беларускага боку прынялі ўдзел 52 чалавекі. Дарэчы, на гэтай сустрэчы, як потым і на прэс-канферэнцыі, прысутнічалі кіраўнік прадстаўніцтва Еўрасаюза ў Украіне Жаза Мануэль Пінту Тэйшэйра, кіраўнік прадстаўніцтва Еўрасаюза ў Беларусі Эрык Хольцапфель, некаторыя іншыя еўрачыноўнікі.

Як падкрэсліў Штэфан Фюле, сустрэча з актыўістамі беларускага «трэцяга сектара» была вельмі важнай не толькі ў кантыксе маючых адбыцца 19 снежня выбараў прэзідэнта Беларусі, але і ў сувязі з тым, што хутка ў Берліне пройдзе Другі Форум грамадзянскай супольнасці «Усходнія партнёры». «Грамадзянская супольнасць — лепшая платформа для развіцця і прасоўвання дэмакратыі», — адзначыў еўракамісар. Ён падкрэсліў, што Еўрасаюз вельмі хоча, каб прэзідэнцкія выбары

у Беларусі прыйшли празрыста і дэмакратычна. Паводле словаў Штэфана Фюле, ад того, як пройдзе выбарчая кампанія ў цэлым, будзе залежаць далейшае супрацоўніцтва паміж ЕС і Беларуссю.

Еўракамісар акрэсліў шэсць пазыцый, на якія Еўрасаюз будзе звяртаць асаблівую ўвагу. Гэта рэгістрацыя кандыдатаў прэзідэнты, склад выбарчых камісій, датэрміновае галасаванне, падлік галасоў, доступ да СМИ, а таксама свобода сходаў.

Калі пра збор подпісаў Штэфан Фюле выказаўся ў тым плане, што сёлета ўмовы для прэтэндентаў на прэзідэнцкую пасаду бытлі значна больш спрыяльнымі парабаўнальнай з мінультымі кампаніямі, то па іншых аспектах ёсць сур'ёзныя заўагі. «Тое, што ў склад выбарчых камісій трапіла менш за адзін працент апазіцыянеру, вымушае задумацца», — сказаў Штэфан Фюле і падкрэсліў, што ў гэтым пытанні Еўропа чакала прагрэсу, чаго, аднак, не адбылося.

Апроч таго, Штэфан Фюле паведаміў, што ўжо ў лістападзе краіны Еўрапейскага саюза пачынаюць аблеркаванне сумеснага прамежкавага плана, што мусіць стаць часовым эрацам двухбаковага пагаднення аб супрацоўніцтве паміж Беларуссю і ЕС, якое так і не было ратыфікована. У снежні таксама мусіць пачацца аблеркаванне працэдуры рэадмісіі. Апроч таго, па словах еўракамісара, Еўрасаюз пачынае працэдуру спрашчэння для грамадзян Беларусі візвага рэжыму. «Справа візвага рэжыму не будзе залежаць ад вынікаў прэзідэнцкіх выбараў», — паабяцаў Штэфан Фюле і заявіў, што надалей мае намер больш пільна сачыць за сітуацыяй у Беларусі, дзеля чаго плануе рэгулярна прыезджаць у нашу краіну.

Вялікая колькасць грамадзянскіх організацый нічога не ведала, які

► ТРЕЦІ СЕКТАР

ДЫЯЛОГ ЦІ ВЕРТЬКАЛІЗАЦІЯ

Алена ВАРАЖБЕЙ

Нацыянальная канферэнцыя па наладжванні ўзаемадзеяння паміж дзяржавай і грамадзянскай супольнасцю атрымала гучны розгалас. Замест чаканых 120 удзельнікаў на яе сабралася ў два разы больш.

Па платформах

Канферэнцыя праходзіла ў межах праекту АБСЕ «Развіццё патэнцыялу для ўзаемадзеяння грамадзінскіх і дзяржаўных арганізацый у Рэспубліцы Беларусь». Яе падрыхтоўкай займалася кіраўнік «Цэнтра СКАФ» Юрый Загумённаў, які з'яўляецца сябрам Грамадска-кансультатыўнай рады (ГКР) пры Адміністрацыі прэзідэнта. Адной з галоўных задач мерапрыемства ставілася ініцыяваць стварэнне дыялогавых пляцовак (платформ) па розных сферах дзеянісці. Пропанавы іх удзельнікаў, як было заўглено, мяркуеца перадаваць у ГКР і грамадскія рады пры міністэрствах і ведамствах. А яны ўжо, па задуме, будуть дамагацца ад дзяржаўных органаў рашэння проблем.

Да аблеркавання былі пропанаваны накірункі — бізнес, культура, адукцыя, сацыяльная абарона, жаночы рух і гендэрная роўнасць, межканфесійны дыялог, міжнароднае супрацоўніцтва ды іншыя. Кіраўнік «Канфедэрэцыі прадпрымальніцтва», сябра ГКР Уладзімір Карагін распавёў пра працу 17 дыялогавых пляцовак. Іх мадэраторы агучылі тое, якія праблемы трэба вырашыць на дзяржаўным узроўні ў гэтых сферах, а таксама якім павінен быць дыялог улады і грамадскасці. Было паведамлено, што ўдзельнікі іх пляцовак збираюцца час ад часу сустракацца. Калі плануеца наступнае агульнае мерапрыемства, нічога сказана не было. На гэтым канферэнцыя скончылася.

Прысутныя паставіліся да яе неадназначна. Прагучалі і разкія заявы пра спробу маніпуляцыі грамадскімі організацыямі і імітацыю дыялогу. А ідэя «платформізацыі» яе праціўнікі расцінілі як спробу «вертыкализациі грамадзянскай супольнасці на вобраз і падабенства Адміністрацыі прэзідэнта». Менавіта яна, на іх думку, выступае рэальным заказчыкам «будаўніцтва бутафорскіх платформ».

«Каб кансалідавацца, спачатку трэба раз'яднацца і вызначыцца самім», — заявіў апанентам у заключным слове Юрый Загумённаў. Наступныя сустрэчы, як ён лічыць, неабходна праводзіць без «апазіцыі».

За шырмай

Вялікая колькасць грамадзянскіх організацый нічога не ведала,

што такая канферэнцыя рыхтуеца. Прычым вельмі спешна, як паведаміла кіраўнік «Цэнтра прававой трансфармацыі» Алена Танкачова. У прыватнасці, на яе думку, гэта звязана з прыездам у Беларусь еўракамісара Штэфана Фюле. А наогул, уладзе хочацца падрэманстраваць поспехі ў лібералізацыі і дэмакратызацыі высокім прадстаўнікамі ЕС, якія зачасцілі ў Беларусь напярэдадні выбараў.

«Мы ўжо бачым вялікую колькасць прэтэнзій з боку незалежных арганізацый адносна парадку фармавання выбарчых камісій. Зразумела, там ужо сказаць, што ў нас ёсць сур'ёзныя якасныя змяненні, дзяржаве будзе цяжка», — зазначыла Алена Танкачова. Тому, на яе погляд, было вырашана падрэманстраваць пазітыўныя зрухі ў наладжванні дыялогу з грамадзянскай супольнасцю. «Але мы не гатовыя гаварыць пра нейкія змяненні ў адносінах паміж дзяржавай і грамадзянскім сектарам. Таму што такога змянення фактычна не адбылося», — сказала яна.

Тым не менш, як адзначае прадстаўнік «Цэнтра еўрапейскай трансфармацыі» Андрэй Ягораў, многія арганізацыі ўключаюцца ў працэс стварэння платформ, бо спадзяюцца на ўзаемадзеянне і дыялог з уладай. Пераважна гэта культурніцкія і сацыяльныя арганізацыі. Да таго ж, як паказала канферэнцыя, і бізнесмены. Прадстаўнікі грамадскасці, якія кансалідаваны вакол Нацыянальнай платформы грамадзянской супольнасці «Усходнія партнёры», інакш расцэніваюць фарсіраванае будаўніцтва дыялогавых пляцовак. З іх пункту

«Каб кансалідавацца, спачатку трэба раз'яднацца і вызначыцца самім», — заявіў апанентам у заключным слове Юрый Загумённаў.

гледжання, гэта, па-першую, не інакш як маніпуляцыя і сімуляцыя. А па-другое — спроба выціснуць «рэальныйя арганізацыі» грамадзянской супольнасці з працэсаў еўрапейска-беларускага супрацоўніцтва. Беларускія ўлады імкніцца скарэктаваць склад прадстаўніцтва грамадзянской супольнасці на форуме «Усходнія партнёры». И ўключыць туды сябру Грамадска-кансультатыўнай рады пры Адміністрацыі прэзідэнта.

Праблема ў тым, падкрэсліваюць прадстаўнікі трэцяга сектара, што ўладзе патрэбны не сам дыялог, а толькі яго бачнасць. «Але мы не будзем задавольвацца ролем, калі мы папросту

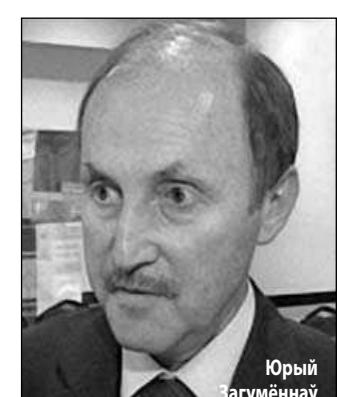
вяшчаем у пустату пра беды і праблемы, — падкрэсліла Алена Танкачова. — Мы хочам быць упэўнены ў тым, што да нашага голасу прыслушваюцца. Мы хочам быць упэўнены ў тым, што механізм рэалізацыі нашых працанаў ёсць. І дзяржава прыме на сябе адказнасць за тое, каб наша думка і наш голас бытлі ўлічаны і рэалізаваны. І наша задача — не даць імітаціи гэтым працэсам. І выступіць у ім канструктыўным партнёрам».

Перспективы

Дыялогу паміж дзяржавай і грамадзянской супольнасцю на сённяня няма. Гэту дамінуючу думку ўдзельнікі групы, якія абміркоўвалі на канферэнцыі «грамадска-дзяржаўны дыялог», агучыў Улад Вялічка, каардынатор нацыянальнай платформы «Усходнія партнёры».

«І нават прысутнасць у нашай інфармацыйнай прасторы тых грамадска-кансультатыўных радаў, якія ёсць альбо пры міністэрствах, альбо пры Адміністрацыі прэзідэнта, гэта хутчай форма высвятлення пазіцый ці кансультавання дзяржавы, чым форма рэальнага дыялогу паміж дзяржавай і грамадзянской супольнасцю», — зазначыў ён.

На яго погляд, намеры і меры, якія аблеркавання дзяржавы ў дыялогу пакуль не дастаткова відавочныя. З боку ўлады неабходныя крокі, якія б рэальная сведчылі пра зацікаўленасць думкай грамадзянской супольнасці. Но практикуюцца рэпрэсіўныя меры ў выглядзе крымінальнага артыкула 193.1 (дзяйнасць ад імя незарэгістраванай арганізацыі),

Юрый Загумённаў

нерэгістрацыі арганізацый ці праектаў і іншага. «Многае з гэтага вырашана дастаткова простымі адміністратыўнымі механізмамі», — сказаў Улад Вялічка. Захады па лібералізацыі грамадскага сектара, адзначыў ён, маглі бы прадстаўніцтва гатоўнасць дзяржавы да вядзення дыялогу.

«Я, з аднаго боку, не вельмі веру, што дыялог у сённяшніх абставінах можа хутка развівацца, — мяркуе ён. — А з другога боку, я не бачу ніякіх альтэрнатыў, якія можна яго далей ігнараваць. Тому мне здаецца, што ён непазбежна будзе развівацца, але са значна меншай хуткасцю, чым нам усім гэтага б хадзелася».

▶ ПРЫВАТЫЗАЦЫЯ

ДЗЯЛЬБА КАБАНЧЫКА

Вольга ХВОІН

Урад Беларусь плануе да 2013 года завяршыць акцыянованне ўсіх дзяржаўных прадпрыемстваў. Паводле плану прыватызацыі, на працягу трох наступных гадоў будзе акцыянована больш за 500 прадпрыемстваў. Але ці будзе гэта адкрыты і роўны доступ да дзяржаўнага здабытку, ці пераразмеркаванне рэсурсу паміж набліжанымі да ўладаў людзьмі?

Прыватызацыйныя працэсы ў Беларусі падтрымліваюць Міжнародны валютны фонд і Сусветны банк, з якімі цесна супрацоўнічае апошнія гады ўрад, яны лічаць прыватызацыю адной з ключавых і патрэбных Беларусі структурных рэформаў. Сусветны банк гатовы да памагчы ўраду з аплатай паслуг кансультантам, якія працуюць у сферы прыватызацыі.

Сёлета плануецца завяршыць акцыянованне трох буйных беларускіх прадпрыемстваў — «Беларуськалій», прадпрыемства па транспарціроўцы нафтапрадуктаў «Гомельтранснефть» і Наваполацкі нафтаправод «Дружба». Ужо праішлі працэдуру акцыяновання такія буйныя прадпрыемствы краіны, як БелАЗ, МАЗ, «Інтэграп». Завяршаецца працэс акцыяновання станкабудаўнічых прадпрыемстваў, у межах гэтага працэсу плануецца стварыць станкабудаўнічы холдынг. Ёсьць намеры цягам 2011–2013 гадоў акцыяноваць увесь машынабудаўнічы комплекс краіны, акрамя трактарнага і сельскагаспадарчага. У спіс прадпрыемстваў, што падпадаюць пад планы прыватызацыі ў 2011–2013 гадах, не ўваходзяць прадпрыемствы энергетыкі і газабеспечэння, бо яны складаюць энергетычную бяспеку краіны.

Раней першы віцэ-прем'ер Уладзімір Сямашка заяўляў, што акцыянерамі нафтаперапрацоўчых заводоў краіны могуць стаць венесуэльская кампанія «Венесуэла, як і іншыя краіны, можа прэтэндаваць і быць акцыянерам нафтаперапрацоўчых заводоў Беларусі. Усё залежыць ад того, якія ўмовы пропануе фундатар, — патлумачыў чыноўнік. — Галоўная наша ўмова для стратэгічнага фундатара — партнёр павінен мець унутраныя рэсурсы. Расія сёння мае ўласныя рэсурсы нафты, але іх мае і Венесуэла, і яна таксама можа прэтэндаваць на тое, каб стаць стратэгічным фундатарам. У залежнасці ад умоў, можа быць прададзены і контрольны пакет. А чаму б і не?» У ліку патрабаванняў да фундатараў — наяўнасць уласных рынкаў збыту прадукцыі, інвестыцыйная праграма як мінімум на 10 гадоў.

Немалы рынак прыватных для замежнага капіталу прадпрыемстваў прымусіў загаварыць пра верагоднасць рэйдэрства. Калі на чале дзяржавы застанеца цяперашніе кіраўніцтва, і планаў сваіх яно не зменіць, то ў наступным годзе ў краіне чакае адмена мараторыя на рух акцый. Эксперты адзначаюць праблему інвестыцыйнай культуры мясцовых уласнікаў, якія кепска ведаюць мясцовую заканадаўства і ўласныя права, што стварае спрыяльнія ўмовы для паглынання капіталу і рэурсаў замежныхім буйныхім кампаніямі супраць волі іх уласнікаў і кіраўнікоў. У сувязі з гэтым урад ужо пачаў распрацоўваць норматыўна-прававыя акты па процідзейнні рэйдэрству.

«Мы ведаєм пра рэйдэрства па іншых краінах, напрыклад, па досведзе Расіі. Хоць праца ў рэспубліцы ў гэтым кірунку, у частцы падрыхтоўкі нарматыўных актаў, распрацоўкі падыходаў, вядзенца адпаведнымі органамі», — паведаміў намеснік міністра эканомікі Беларусі Алег Мельнікаў. Чыноўнік зазначыў, што дакумент прадугледжвае ўзмацненне абароны інтарэсаў інвестараў і будзе спрыяць паляпшэнню інвестыцыйнага клімату ў краіне, падвышэнню міжнароднага рэйтингу.

Аляксандр Лукашэнка тым часам запэўнівае ў працыстасці прыватызацыйных працэсаў. «Што тычыцца наменклатурнай прыватызацыі, яе ў Беларусі няма, хоць прыватызацыя ідзе. Можа, не такім тэмпамі, як кампансі і хацелася б, але яна ідзе. І наменклатурнай прыватызацыі ніколі не будзе, — запэўніў

Дзяліць дзяржаўную ўласнасць, праводзіць прыватызацыю трэба толькі тады, калі ў рэгіёне звыш 50% прадукцыі вырабляе прыватны бізнэс. Значыць трэба стварыць магчымасці для развіцця прыватнага бізнэсу

кіраўнік дзяржавы. — Калі хтосьці з нашых грамадзян пропануе за пакеты акцый кошт большы, ён будзе акцыянерам. Калі гэта будзе немец, значыць, будзе ён. Умовы вызначаныя. І не важна, хто ты: рускі, беларус або немец, — гроши на стол — і атрымліваць пакет акцый пры вызначаных умовах».

Натуральна, што за акцыі буйных і прыватных беларускіх прадпрыемстваў плацяць не беларусы з дуляй у кішэні, а буйныя бізнесмены, у тым ліку і з Расіі. Напрыклад, «Лукойл-Беларусь», што зарэгістраваны на нямецкае даччынае прадпрыемства канцэрна «Лукойл Интер-

нашніл Гмбх» з'яўляецца буйнейшым прыватным пастаўшчыкам і перапрацоўнікам нафты на беларускіх НПЗ і экспарцёрам нафтапрадуктаў праз беларускую мяжу. А 49% акцый СТАА «Мабільныя Тэлесістэмы» належыць расійскаму ААТ «МТС», рэшта акцый кантролюеца дзяржавай. ЗАТ «Беларуская калійная кампанія» аўтадноўвае збыт «Уралкалія» і «Беларуськалія», расіяне валодаюць паловай устаўнога фонду. Цяпер ідуць перамовы наконт набыцця Кітаем пакета акцый ААТ «Беларуськалія».

Аляксандр Лукашэнка зазнаў, што ў Беларусі ў першую

чаргу прыцягваюць інвестары да прыватызацыі нізкарентабельных прадпрыемстваў, часам стратных, але якія маюць перспектыву развіцця ў беларускай дзяржаве. Дзейнасць інвестараў на падобных прадпрыемствах будзе падтрымлівацца, яны атрымаюць прэферэнцыі.

Незалежныя эканамісты аптымізму дзяржаўных мужоў не падтрымліваюць і перасцерагаюць пра ценявую прыватызацыю. Так, кіраўнік аналітычнага цэнтра «Стратэгія» Леанід Заіка гаворыць, што беларускай прыватызацыі на дадзены момант не хапае грамадскага кантролю, да таго ж неўпарадкаваны падыход да продажу буйных прадпрыемстваў вынішчыць і без таго кволы дробныя бізнэсы.

«Дзяліць дзяржаўную ўласнасць, праводзіць прыватызацыю трэба толькі тады, калі ў рэгіёне звыш 50% прадукцыі вырабляе прыватны бізнэс. Гэта значыць, спачатку траба стварыць магчымасці для развіцця прыватнага бізнэсу, і калі ён стане на ногі, тады праводзіць прыватызацыю, — гаворыць эксперт. — Кітайцы таксама не сталі праводзіць прыватызацыю, пакуль не падрос іх уласны малы і сярэдні бізнэс, уласны капитал. І цяпер там малы і сярэдні бізнэс развіўся добра. А ў нас ён як пасля поліміліту — ножкі крывенкія, сам слабенькі».

Наконт доступу грамадзян да дзяржаўной маёмы, Заіка задае рытарычнае пытанне: «Вы мелі магчымасць паўдзелнічаць у прыватызацыі нейкіх прадпрыемстваў?» Яраслаў Раманчук, які цяпер балатуеца ў прэзідэнты, настойвае на тым, што эканамічны пад'ём без сістэмных зменаў у дзяржаве немагчымыя, і праграмы, пра якія гаворыць урад, збольшага выглядаюць фармальными, бо найперш яны не забяспечваюць роўны, празрысты працэс продажу актываў прадпрыемстваў.

▶ ЛІЧБЫ

ГАНДАЛЬ ПАДРАСТАЕ

Афіцыйная статыстыка канстатуе скарачэнне адмоўнага сальда ў 1,5 разы за 9 месяцаў бягучага года ў параўнанні з аналагічным перыядам мінулага года.

На пазітыўны зруш павінен быць адмоўнага сальда ў 1,5 разы за 9 месяцаў бягучага года ў параўнанні з аналагічным перыядам мінулага года.

На пазітыўны зруш павінен быць адмоўнага сальда ў 1,5 разы за 9 месяцаў бягучага года ў параўнанні з аналагічным перыядам мінулага года.

На пазітыўны зrush павінен быць адмоўнага сальда ў 1,5 разы за 9 месяцаў бягучага года ў параўнанні з аналагічным перыядам мінулага года.

На пазітыўны зrush павінен быць адмоўнага сальда ў 1,5 разы за 9 месяцаў бягучага года ў параўнанні з аналагічным перыядам мінулага года.

На пазітыўны зrush павінен быць адмоўнага сальда ў 1,5 разы за 9 месяцаў бягучага года ў параўнанні з аналагічным перыядам мінулага года.

На пазітыўны зrush павінен быць адмоўнага сальда ў 1,5 разы за 9 месяцаў бягучага года ў параўнанні з аналагічным перыядам мінулага года.

На пазітыўны зrush павінен быць адмоўнага сальда ў 1,5 разы за 9 месяцаў бягучага года ў параўнанні з аналагічным перыядам мінулага года.

На пазітыўны зrush павінен быць адмоўнага сальда ў 1,5 разы за 9 месяцаў бягучага года ў параўнанні з аналагічным перыядам мінулага года.

На пазітыўны зrush павінен быць адмоўнага сальда ў 1,5 разы за 9 месяцаў бягучага года ў параўнанні з аналагічным перыядам мінулага года.

На пазітыўны зrush павінен быць адмоўнага сальда ў 1,5 разы за 9 месяцаў бягучага года ў параўнанні з аналагічным перыядам мінулага года.

На пазітыўны зrush павінен быць адмоўнага сальда ў 1,5 разы за 9 месяцаў бягучага года ў параўнанні з аналагічным перыядам мінулага года.

На пазітыўны зrush павінен быць адмоўнага сальда ў 1,5 разы за 9 месяцаў бягучага года ў параўнанні з аналагічным перыядам мінулага года.

На пазітыўны зrush павінен быць адмоўнага сальда ў 1,5 разы за 9 месяцаў бягучага года ў параўнанні з аналагічным перыядам мінулага года.

На пазітыўны зrush павінен быць адмоўнага сальда ў 1,5 разы за 9 месяцаў бягучага года ў параўнанні з аналагічным перыядам мінулага года.

На пазітыўны зrush павінен быць адмоўнага сальда ў 1,5 разы за 9 месяцаў бягучага года ў параўнанні з аналагічным перыядам мінулага года.

На пазітыўны зrush павінен быць адмоўнага сальда ў 1,5 разы за 9 месяцаў бягучага года ў параўнанні з аналагічным перыядам мінулага года.

На пазітыўны зrush павінен быць адмоўнага сальда ў 1,5 разы за 9 месяцаў бягучага года ў параўнанні з аналагічным перыядам мінулага года.

На пазітыўны зrush павінен быць адмоўнага сальда ў 1,5 разы за 9 месяцаў бягучага года ў параўнанні з аналагічным перыядам мінулага года.

На пазітыўны зrush павінен быць адмоўнага сальда ў 1,5 разы за 9 месяцаў бягучага года ў параўнанні з аналагічным перыядам мінулага года.

На пазітыўны зrush павінен быць адмоўнага сальда ў 1,5 разы за 9 месяцаў бягучага года ў параўнанні з аналагічным перыядам мінулага года.

На пазітыўны зrush павінен быць адмоўнага сальда ў 1,5 разы за 9 месяцаў бягучага года ў параўнанні з аналагічным перыядам мінулага года.

На пазітыўны зrush павінен быць адмоўнага сальда ў 1,5 разы за 9 месяцаў бягучага года ў параўнанні з аналагічным перыядам мінулага года.

На пазітыўны зrush павінен быць адмоўнага сальда ў 1,5 разы за 9 месяцаў бягучага года ў параўнанні з аналагічным перыядам мінулага года.

На пазітыўны зrush павінен быць адмоўнага сальда ў 1,5 разы за 9 месяцаў бягучага года ў параўнанні з аналагічным перыядам мінулага года.

На пазітыўны зrush павінен быць адмоўнага сальда ў 1,5 разы за 9 месяцаў бягучага года ў параўнанні з аналагічным перыядам мінулага года.

На пазітыўны зrush павінен быць адмоўнага сальда ў 1,5 разы за 9 месяцаў бягучага года ў параўнанні з аналагічным перыядам мінулага года.

На пазітыўны зrush павінен быць адмоўнага сальда ў 1,5 разы за 9 месяцаў бягучага года ў параўнанні з аналагічным перыядам мінулага года.

На пазітыўны зrush павінен быць адмоўнага сальда ў 1,5 разы за 9 месяцаў бягучага года ў параўнанні з аналагічным перыядам мінулага года.

На пазітыўны зrush павінен быць адмоўнага сальда ў 1,5 разы за 9 месяцаў бягучага года ў параўнанні з аналагічным перыядам мінулага года.

На пазітыўны зrush павінен быць адмоўнага сальда ў 1,5 разы за 9 месяцаў бягучага года ў параўнанні з аналагічным перыядам мінулага года.

На пазітыўны зrush п

ГРАМАДСТВА

6

► РОЗДУМ

ФУТРА З ПАНСКАГА ПЛЯЧА

Канстанцін СКУРАТОВІЧ

На самым высокім узроўні было сказана — грошай не шкадаваць. Маўляў, да гэтага часу краіна жыла коштам перапампоўвання вясковых рэсурсаў у гарады, а зараз надышоў час вяртаць запазычанасць.

Што да ідэалогіі, то яна ў стасунках паміж дзяржавай і сялянамі застаецца нязменнай. Прыйкладам, некалі іх заганялі ў калгасы, бо лічылася, што самі яны сваёй выгады не разумеюць. Ужо на нашай памяці, калі паўсюль на постсовецкай прасторы калгасы ляснулі, беларускім калгаснікам шлях у фермеры перакрылі. Спужаліся, што тыя фермеры краіну не накорміць. Хоць на самай справе ніводзін фермер ні паасобку, ні ўсе яны разам нікога накарміць не абрацілі. Большасць з іх хацела толькі аднаго — вольна працаўца на ўласнай зямлі і мець ад гэтага адпаведныя набыткі.

Выснова напропаваеща адна: як і раней, кіраўніцтва краіны лічыць вяскоўцаў не здатнымі да асэнсанага выбару ні ў гаспадарніцтве, ні ў сацыяльнай сферы. Так ставяцца або да дзяцей, катэгарычна забараняючы ім карыстацца запалкамі, або хворых на маразм старых. Сярэдняга веку (акмэ, як казалі старожытныя грэкі) у сялян быццам бы і не бывае.

Цікава, што ні да каго іншага такія патрабаванне забяспечыць народ сваім таварамі або паслугамі не ставяцца. Таму прымісловасць, будаўніцтва, транспарт ды іншыя галіны народнай гаспадаркі працуць, як умеюць, і робяць, што хочуць. Прыйкладам, з самага пачатку 1990-х гадоў цены на пра-

мысловую прадукцыю і паслугі былі фактычна свабодныя, а цэны на харчаванне паставілі пад жорсткі кантроль. Такім чынам улады імкнуліся пазбегнуць сацыяльнага выбуху ў сталіцы і абласных цэнтрах. Кошты на прадуктовыя тавары ўстанаўліваліся на узроўні заробкаў рабочых і служачых, а вяскоўцам плацілі ў адпаведнасці з тым, колькі яны ў такіх умовах «заробяць». А часцяком і тое не плацілі. Вывала, што да канца года запазычанасць па заработка плаце ў сельскай гаспадарцы складала 6 і болей месачных фондаў аплаты працы.

Падкрэслім, ніхто ніколі не браў на сябе абавязательства забяспечыць сялян таннымі аўтамабілемі, лядоўнямі, тэлевізарамі, пральнымі машынамі ды іншым дабром па суразмерных з калгаснымі здабыткамі коштак. Што даюць, тое і добра.

Гэта ўсё называлася захаваннем дзяржаўнага рэгулювання эканомікі. Прасцей — пераразмеркаваннем сродкаў ад абсолютной беднаты на карысць большасці адноса бедных, але лепш арганізаваных. Цікава, што і пазней, калі быццам бы сельская гаспадарка раней за ўсіх аднавіла памеры вытворчасці на ўзроўні 1990 года, заробкі ў галіне складалі каля 60% ад сярэднягі па народнай гаспадарцы ўзроўню. Увогуле, як бы ні ладзіліся справы ў краіне і калгасах, добра або дрэнна, лёс селяніна адзін — быць бедным.

Калі кажуць, што калгасы працуць неефектыўна, мусіць, кажуць праўду. Але не ўсю. Пойная праўда нашмат больш балючая і крыўдная. Но на самай справе больш-менш эфектыўна ў нас працуць хіба што некалькі прадпрыемстваў кшталту Салігорскага калінага камбіната, Жлобінскага металургічнага завода ды палескіх нафтаздабытчыкаў. Было б інакш — у бюджэце

былі б грошы, каб, з аднаго боку, забяспечыць краіну дастатковым, якасным і танным харчаваннем, а з другога — ажыццяўіць сапраўдную лібералізацыю сельскай гаспадаркі. Хай бы сяляне адчуле свабоду працы на сябе і звязаную з ёй адказнасць за яе вынікі.

Пакуль жа, як здаецца, няма ў краіне асобы або ўстановы, якая б не апекавалася сельскай гаспадаркай, не дапамагала б сялянам збіраць ураджай, сеяць, веяць, садзіць або даіць. Па-нейшаму лічыцца, што яны да гэтага няздольныя. Прынамсі, на думку сённяшніх кіраўнікоў, большасць якіх — гэта дзеци ды ўнікі калгаснікаў, а яны вельмі блізкія па менталітэце да сваіх бацькоў і дзядоў, але з той розніцай, што ўжо саромеюцца адсутнасці ў хаце ўсіх прыбіральні. Калі самі раслі, дык ніякага дыскамфорту не зауважалі, а пажыўшы ў студэнцічных інтэрнатах, сталі круціць носам. А калі ўжо павыбіваліся ў людзі, дык адчуле сябе ніякавата.

Дык вось вам футра з панскага пляча...

Караец, калі пагадзіцца з Горкім, які сцвярджаў, што рэлігія ёсьць «вздох угнетенай тварі», то ідэя стварэння аграгарадкоў

«з усімі выгодамі» ёсьць формай падзякі вёсці ад яе лепшых сыноў, пазбаўленых у дзяцінстве ўсіх прыбіральні. Магчыма, гучыць крыху вульгарна, але кропля «мужыцкай праўды» ў гэтым ёсьць. Бо былыя даўгі сялянам сплачваюць так, каб да іх не трапіла ніводнай жывой капелічны. І дамкі, і аграгарадкі, і ўвесь сацкультуты робяць за грошы гарадскія праекцыі, будуюць гарадскія будаўнікі, вызначаюць мінімальны сацыяльныя стандарты гарадскія спецыялісты. Усе яны некалі збеглі з вёсак і нават у аграгарадкі вяртацца не збіраюча.

Памятаю, як на адной нарадзе з узделам высокіх агракіраўнікоў выступаў фермер даводзіў, што гэтыя грошы трэба аддаваць не пасрэдна сялянам. Тым, хто хоча жыць і працаўца на сельскай мясцовасці. Хай бы яны самі выбраўті і месца для сядзібы, і архітэктuru, і памер і прызначэнне гаспадарчых пабудоў. Дзяржаве б не давялося рупіцца пра вяртанне крэдытаў. Прыватнікі ў нашай краіне — самыя акуратныя плацельшчыкі, бо адказваюць па абавязательствах усім нажытым дабром.

А дзяржаве б заставалася забяспечыць інфраструктуру, звязаць новыя паселішчы ў адно цэлае, што без асаблівага клопату дазваляюць рабіць сучасныя тэхналогіі.

Не, дзяржава агульныя нашы грошы па-ранейшаму выкарыстоўвае так, як гэта выгадна чыноўнікам. Мы не кажам, што яны іх крадуць (хоць, верагодна, і без гэтага не бывае нідзе і ніколі), але распарараджэнне гэтымі рэсурсамі забяспечвае іх уладай як асноўным сродкам існавання.

Вяскоўцы ж дэмантрыстуюна пляскаюць ад задавальнення ў далоні, але жыць у персанальнym раі не жадаюць. Пра гэта сведчыць дадзенны апошніга перапісу. Як паведаміла капыльская газета «Слава працы», за 10 год колькасць насельніцтва ў раёне скарацілася (!) на 9,7 тысяч чалавек (на 22,7%). Для парыўнання, за дзесяцігоддзе паміж перапісамі 1989 і 1999 гадоў змяшэнне складаў 3 тысячи (6,7% ад агульнай колькасці). Насельніцтва самога Капыля з часу папярэдняга перапісу паменшилася на 900 чалавек. За перыяд паміж апошнімі перапісамі колькасць дзяцей ва ўзросце 10–14 гадоў паменшилася ў 1,8 разу.

Адзначым, што Капыль — гэта не якісці там аграгарадок, а былая цэнтральная сядзіба калгаса «Памяці Варашылава». Гэта адзін з самых прывабных і знакамітых беларускіх гарадоў. Але і яго насельніцтва ў існых умовах пачынае выміраць, і з кожным годам усё хутчэй. Такая ж сітуацыя і ва ўсіх астатніх раённых (і не толькі) цэнтрах. Калі людзі не хочуць жыць у прыстойных гарадах, дык хто ж памкнецца ў тых аграгарадкі?

Падводзім вынікі. Нараджаць няма каму, працаўца няма каму, хутка не будзе каму жыць. А будаўніцтва працягваецца.

каз быў досьць кароткі і цікавы: спадар Арэнс заявіў... што АБСЕ ў палітыку не ўмешваецца.

Спадар Арэнс пачаў разважаць пра то, што спецыялісты АБСЕ падрхтавалі для беларускіх законаў цэлы пакет па рэформе выбарчага права, і што многія прапанавы Еўропы прымаюцца. І атрымаў пытанне: ці задавальняе яго хуткасць заканадаўчага прынятых беларусамі еўропейскіх падзей? І зноў прагучай завуяланы адказ. Маўляў, глядзіце зробленыя на гэтых контузісных вынівах АБСЕ і Венеціянскай камісіі. Чытай: відавочна, не вельмі задавальняюць. Але спадар Арэнс стойка трymаўся ветлівага тону мовы дыпламаты.

Якія абсалютна ясныя вынівовы можна зрабіць з трансляванай нам інфармацыяй? Відавочна, нас чакаюць чарговыя «скрадзеныя выбары». Тому аптымістам варта да гэтага рыхтавацца, каб не перажываць рэзкую дэпрэсію. Аднак збіцце дэмантрантаў на ўрадзе ці магчымае. Якая ж ролі ў гэтым сітуацыі канкурантаў Лукашэнкі? Падаецца, становіцца актуальнай парада Зянона Пазняка: дзеля захавання маральнасці на гэтых выбарах неабходна здымачца з гонкі.

► ПРЕС-КАНФЕРЕНЦЫЯ

ПЕРСПЕКТИВЫ ВЫБАРАЙ

Аляксей ХАДЫКА

15 лістапада адбылася прэсавая канферэнцыя місіі назіральнікаў АБСЕ на презідэнцкіх выбарах 19 снежня ў Беларусі. Першая і апошняя перад наступнай выніковай прэс-канферэнцыяй, якая чакае нас ужо пасля выбараў. Тому невялікая колькасць журналістаў у зале — 15–20 чалавек — выклікала шчырае здзіўленне.

Размова пачалася з прадстаўленнямі кіраўнікоў місіі (апрача яе кіраўніка амбасадара Герта Арэнса прысутнічалі яшчэ чатыры чалавекі). Місія будзе складацца з 40 доўгатэрміновых назіральнікаў і 400 кароткатэрміновых. Спадар Арэнс працаўваў з падобнай місіяй

у нашай краіне і раней — на выбараў у 2006 і 2008 гадах.

Пытанні журналістаў на прэс-конферэнцыі распачаўшы нейкі расціскі госць. Ён прыгадаў пра выпадак, калі на адзін выбарчы участак у яго краіне заяўлілася сапраўдная тыгрыца, і пацікавіўся ў

амбасадара Арэнса, ці не здаралаўся ў ягонай практыцы назірэння за выбарами ў Беларусі падобнай весялухі. Цяжка сказаць, ці быў расціскі калегаў цвярозы, але Герт Арэнс цалкам цвяроза адказаў яму, што з большага весялуха на выбараў яго не цікавіць.

22 ЛІСТАПАДА, ПАНЯДЗЕЛАК

06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 23.15 Навіны.
06.05, 07.10, 08.15 «Добрай раніцы, Беларусь!».
06.45 Nota Bene.
07.05, 08.10 Зона X.
07.30, 08.25, 11.55 Дзелавое жыццё.
08.30 «У свеце матараў».
09.10 «У цэнтры ўвагі».
10.35 «Культурныя людзі».
11.05 Серыял «Маруся» (Украіна).
12.10 Камедыя «Прышыльцы» (Францыя).
14.05 Жаночае ток-шоу «Жыццё як жыццё».
15.20, 18.15 Навіны рэгіёна.
15.40 «OFF STAGE LIFE».
16.05 Дзённік Міжнароднага дзіцячага конкурсу песні «Еўрабачанне-2010».
16.15 Серыял «Спальны раён» (Расія).
16.50 Серыял «Маруся» (Украіна).
18.25, 01.20 «Зона X». Крымінальная хроніка.
18.30 «Арэна». Програма аб спорце.
18.50 «КЕНО».
19.00 Выбары-2010. Выступы кандыдатаў у Прэзідэнты Рэспублікі Беларусь.
20.00 Ход у адказ.
21.00 Панарама.
21.45 Дак. цыкл «Дзяржаўная палітыка».
22.10 Прэм'ера. Драматычны серыял «Доктар Хаўс» (ЗША). 1-я серыя.
23.30 Крымінальны баявік «Сапраўдная Макой» (ЗША) (ЗША).
01.30 Дзень спорту.

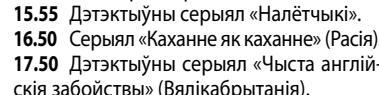
06.00, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30, 23.20 Нашы навіны.
06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».
09.05 Контуры.
10.10 «Жыць здрорава!».
11.05 Навіны спорту.
11.10 «Марскі патруль-2». Шматсер. фільм.
12.20 «Дэтэктывы».
13.05 Навіны спорту.
13.10 «Кантрольныя закуп».

13.45 «Модны прысуд».
14.50 «Зразумець. Прабачыць».
15.25 «Хачу ведаць».
16.10 Навіны спорту.
16.15 «Дзікі маладняк».
16.50 АНТ прадстаўляе: «Бітва тытанана».
18.15 Навіны спорту.
18.20 «Зваротны адлік». «Беларуская мяжа».
19.00 Чакай мяне.
20.00 Час.
21.00 Навіны спорту.
21.05 АНТ прадстаўляе: Ток-шоў «Выбар».
22.10 «Галасы».
23.35 Навіны спорту.
23.40 «Нона Грышаева».
00.40 «Віёла Тараканава. У свеце злачыннага запалу». Шматсерыны фільм.
01.30 Начальная навіны.

06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны».
06.10 «Мінішына».
06.20 «Раніца. Студыя добра гастро».
07.40 «СТБ-спорт».
08.30 «Тыдзень». Інфармацыйна-аналітычная програма.
09.35 «Вялікі сняданак».
10.05 «Пляц гісторый».
10.40 «Багатая і хаканая». Тэленавэла.
11.40 «Сваная вячэр».
12.35 «Фантастыка пад грыфам «Сакрэтна».
13.50 «Ваенная таямніца».
14.40 Канцэрт М. Задорнова.
16.00 СТБ прадстаўляе: «КультУРАЛ».
16.50 «Рэпарцёрская гісторыя».
17.10 «Наша справа».
17.20 «Мінішына».
17.30 «Званая вячэр».
18.30 «Дарослыя гульні». Серыял.
20.00 «Сталічная падрабязнасці».
20.10 «СТБ-спорт».
20.15 «У тэму». Актуальнае інтэрв'ю.
20.30 Фільм «Дзённік камікадэ». Расія, 2003 г.
22.55 «Сталічны футбол».
23.25 Фільм «Незабыўнае». ЗША, 1996 г.

06.35 Моладзеўы серыял «Універ» (Расія).
07.00 ЛАДная раніца.
08.00 Тэлебарометр.
08.05 Дэтэктыўны серыял «Чыста англійскія забойствы» (Вялікабрытанія).
09.15 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).
10.20 Джэймс Бонд - Агент 007. Прыводніцкі баявік (Вялікабрытанія-ЗША).
12.30 Пра мастваца.
13.00 Школа рамонты.
14.05 Серыял «Пакахай мяне зноў».
15.00 Мультсерыял «Дракончык і яго сябры» (Канада).
15.15 Пазакласная гадзіна.
15.30 Тэлебарометр.
15.55 Дэтэктыўны серыял «Налётчыкі».
16.05 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).
17.50 Дэтэктыўны серыял «Чыста англійскія забойствы» (Вялікабрытанія).
19.05 Камедыя «Беражыся аўтамабілем» (СССР).
20.55 Калыханка.
21.15 Тэлебарометр.
21.20 Беларуская часіна.
22.25 Камедыны серыял «Інтэрны».
23.00 Моладзеўы серыял «Універ» (Расія).
23.40 Авертайм.
00.10 Футбол. Чэмпіянат Англіі. Прэм'ер-ліга. Агляд тура.
01.05 Дэтэктыўны серыял «Налётчыкі».

06.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 23.40 Сёння.
06.05 Інфармацыйны канал «НТБ раніца».
08.35 «Праграма Максімум».
09.35 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».
10.20 «Кулінарыя падынак».
11.20 «Чыстасардечнае прызнанне».
12.10 «Да суду».
13.30 Дэтэктыўны серыял «Жыццё - поле для палявання».
15.05 «У зоне адмысловай рызыкі».
15.35 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».
16.30 Серыял «Вяртанне Мухтара».
18.35 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».
19.35 Серыял «Вуліцы пабітых ліхтароў».
21.45 Баявік «Псеуданім «Албанец»-3».
00.05 «Сумленны панядзелак».
01.00 «Школа зласлоўя».

17.20 «Кулагін і партнёры».
17.50 Тэлесерыял «Чорная багіня». Расія.
18.50 «Ефрасіння». Тэлесерыял.
19.50 Навіны - Беларусь.
20.30 Тэлесерыял «Праўда хавае хлусню».
22.20 Тэлесерыял «Целаахоўнік».
23.20 «Нічога асабістага».
23.35 Навіны - Беларусь.
23.45 «Весткі.ru».
00.05 «Праклён клана Анасісаў». Дакументальны фільм.

06.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 23.40 Сёння.
06.05 Інфармацыйны канал «НТБ раніца».
08.35 «Праграма Максімум».
09.35 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».
10.20 «Кулінарыя падынак».
11.20 «Чыстасардечнае прызнанне».
12.10 «Да суду».
13.30 Дэтэктыўны серыял «Жыццё - поле для палявання».
15.05 «У зоне адмысловай рызыкі».
15.35 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».
16.30 Серыял «Вяртанне Мухтара».
18.35 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».
19.35 Серыял «Вуліцы пабітых ліхтароў».
21.45 Баявік «Псеуданім «Албанец»-3».
00.05 «Сумленны панядзелак».
01.00 «Школа зласлоўя».

01.00 Скачкі на лыжах з трампліна. Летні Гран-пры. HS 117. Айнзідэльн (Швейцарыя).
19.00 Футбол. Еўрагалы. Госць тыдня. Часопіс.

19.15, 00.30 Футбол. Еўрагалы. Часопіс.

19.45 Футбол. Клуб чэмпіёнаў. Часопіс.

20.45 Самыя моцныя людзі планеты. Йоханэсбург (ПАР).

21.50, 02.00 Вось дык так!!!

22.00 Пра рэстлінг. Агляд WWE.

22.30 Пра рэстлінг. ЗША.

23.30 Баявія мастацтвы. Байцоўскі клуб. Total KO.

01.00 Футбол. Клуб чэмпіёнаў. Часопіс.

БЕЛСАТ

07.00 Тыдзень у «Аб'ектыве».

07.30 Гісторыя пад знакам Пагоні: «Чорная княгіня Лізавета Астрожская».

07.40 Прэс-экспрэс (агляд медыяў).

07.55 ПраСвет.

08.20 Эксперт.

08.45 Рэмарка (культурніцкая праграма).

09.05 Мойнік (лінгвістичная праграма).

09.15 Басанож па свеце: «Шчасныя выспы».

09.40 Дакументальная гадзіна: «Катка»,

дак. фільм, 2010 г., Чехія.

11.15 «Час гонару», серыял: 4 серыя.

12.00 Фільматэка майстроў: «Пупенда»,

маст. фільм, 2003 г., Чехія.

17.00 Аб'ектыў (агляд падзеяў дня).

17.05 «Сонечная дзіда», серыял: 9 серыя.

17.35 «Час гонару», серыял: 4 серыя.

18.20 Госць «белсату».

18.40 Невядомая Беларусь: «Каўчэг», дак. фільм, 2010 г., Беларусь.

19.15 Прэс-экспрэс (агляд медыяў).

19.30 Калыханка для самых маленькіх.

19.45 Еўропа сёня.

20.10 Гісторыя пад знакам Пагоні: «Багі».

20.20 Білкай гісторыя. Іншы погляд: «За-бароненая стужкі», дак. фільм, Польша.

21.00 Аб'ектыў (галоўнае выданне).

21.20 Рэмарка (культурніцкая праграма).

21.40 Фільматэка майстроў: «Пупенда»,

маст. фільм, 2003 г., Чехія.

23.35 Аб'ектыў.

РОССІЯ

09.30 Мотаспартыўныя часопіс.

09.45, 10.15, 13.00 Аўтаспорт. Чэмпіянат свету ў класе Турнін. Макао (Кітай). Гонка.

11.00 Скачкі на лыжах з трампліна. Летні Гран-пры. Камандная спаборніцтвы. HS 108. Хінтарпартэн (Германія).

12.00 Скачкі на лыжах з трампліна. Летні Гран-пры. HS 108. Хінтарпартэн (Германія).

13.45, 18.00 Лыжныя гонкі. Кубак свету. Жанчыны. 4x5 км. Гелівард (Швецыя).

14.45 Лыжныя гонкі. Кубак свету. Мужчыны. 4x10 км. Змяшаны стыль (Швецыя).

16.00 Скачкі на лыжах з трампліна. Летні Гран-пры. HS 120. Куршавель (Францыя).

01.00 «Школа зласлоўя».

БЕЛСАТ

07.00 Аб'ектыў.

07.20 Еўропа сёня.

07.50 Госць «белсату».

08.05 Рэмарка (культурніцкая праграма).

08.25 Білкай гісторыя. Іншы погляд: «За-бароненая стужкі», дак. фільм, Польша.

09.00 Прэс-экспрэс (агляд медыяў).

09.15 Невядомая Беларусь: «Каўчэг», дак. фільм, 2010 г., Беларусь.

09.50 «Сонечная дзіда», серыял: 9 серыя.

10.20 Фільматэка майстроў: «Пупенда»,

маст. фільм, 2003 г., Чехія.

12.15 Гісторыя пад знакам Пагоні: «Багі».

12.20 «Час гонару», серыял: 4 серыя.

17.00 Аб'ектыў (агляд падзеяў дня).

1

ТЭЛЕТЫДЗЕНЬ

8

24 ЛІСТАПАДА, СЕРАДА

06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.05, 15.00, 17.00, 18.00, 23.15 Навіны.

06.05 Дзень спорту.

06.10, 07.10, 08.15 «Добрый раніцы, Беларусь».

07.05, 08.10 Зона X.

07.30, 11.50 Дзялівое жыццё.

08.35 Сфера інтэрсаў.

09.10 Дак. цыкл «Дзяржаўная палітыка».

09.40 Меладрама «Маргоша» (Расія).

10.30 Серыял «Спальны раён» (Расія).

11.00 Серыял «Маруся» (Украіна).

12.10 Меладрама «Падвойная згуба» (Расія).

14.05 «Здароўе».

14.30 «Альманах вандравання».

15.20, 18.15 Навіны рэгіёна.

15.40 Программа «Праверка чутак».

16.10 Серыял «Спальны раён» (Расія).

16.50 Серыял «Маруся» (Украіна).

18.25 Замельнае пытаннне.

18.45 «Спортлато 5 з 36». Забаўляльнае шоў.

18.50 «КЕНО».

19.00 Выбары-2010. Выступы кандыдатаў у Прэзідэнты Рэспублікі Беларусь.

20.00 Камедыйная меладрама «Маргоша».

21.00 Панарама.

21.45 Дак. цыкл «Дзяржаўная палітыка».

22.10 Серыял «Доктар Хаўс-5». 3-я серыя.

23.30 Зона X. Крымінальная хроніка.

23.40 «Эпоха».

00.10 Дзень спорту.

00.20 Футбол. Ліга Чэмпіёна УЕФА. Аглюд.

01.30 Футбол. Ліга Чэмпіёна УЕФА. «Ін-тэр»-«Твентэ».

06.00, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30, 23.20 Нашы навіны.

06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».

09.05 «Жыць здорава!».

10.10 «Мая жонка мяне прычараўала».

Шматсерыйны фільм.

11.05, 13.05, 16.10, 18.15, 21.00, 23.35 Навіны спорту.

11.10 Шматсерыйны фільм «Катоўскі».

12.20 «Дэтэктывы».

13.10 «Кантрольны закуп».

- 13.45 «Модны прысуд».
- 14.50 «Зразумець. Прабачыць».
- 15.25 «Хачу ведаць».
- 16.15 «Заручальны пярсцёнак». Шматсерыйны фільм.
- 17.05 «Слова жанчыне». Шматсер. фільм.
- 18.20 «Шчаслівая разам». Серыял.
- 18.55 «Хай кажуць».
- 20.00 Час.
- 21.05 «Гаражы».
- 22.20 Асяродзе пасялення.
- 23.40 Спецдаследаванне.
- 00.40 «Віёла Тараканава. У свеце злачыннага запалу». Шматсерыйны фільм.
- 01.30 Начальная навіны.

06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30

«24 гадзіны».

06.10 «Міншчына».

06.20 «Раніца. Студыя добра гастро».

07.40 «СТБ-спорт».

08.30 «Меч».

09.30 «Аўтапанарама».

10.00 «Ліць гісторый».

10.40 «Багатая і хананая». Тэленавэла.

11.30 «Далёкая сваякі».

11.40 «Сваная вячэр».

12.35 «Дарослыя гульні». Серыял.

13.50 «Не хлусі мне!».

14.40 «Студэнты 2». Серыял.

15.30, 22.55 «Дурні, дарогі, гроши». Гумарыстычны серыял.

16.50 «Новыя падарожкы дылетантам».

17.20 «Міншчына».

17.30 «Званая вячэр».

18.30 «Дарослыя гульні». Серыял.

20.00 «Сталічныя падрабязнасці».

20.10 «СТБ-спорт».

20.15 «Добры вечар, маляня».

20.25 «Меч».

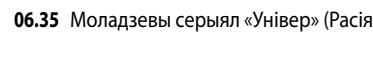
21.25 «Гаражы».

21.30 «Мінск і мінчане».

22.05 «Дабро пажаліца».

23.55 «Справа гонару». Серыял.

00.45 «Баец». Серыял.

06.35 Моладзеўы серыял «Універ» (Расія).

- 07.00 ЛАДная раніца.
- 08.00 Тэлебарометр.
- 08.05 Дэтэктыўны серыял «Чыста англійская забойствы» (Вялікабрытанія).
- 09.05 Серыял «Хаканне як хаканне» (Расія).
- 10.10 Мюзікл «Ах, вадэвіль, вадэвіль...» (СССР).
- 11.30 Спорт-кард.
- 11.55 «Рэптары «Беларускай часіны».
- 12.45 «Запал па культуры».
- 13.30 Медычныя таемніцы.
- 14.00 Серыял «Пакахай мяне зноў».
- 15.00 «Расшыфраваць дрэс-код». Дакументальна-пазнавальны цыкл (Францыя).

15.30 Мультсерыял «Дракончык і яго сябры» (Канада).

15.45 Пазакласная гадзіна.

16.05 Дэтэктыўны серыял «Налётчыкі».

16.55 Серыял «Хаканне як хаканне» (Расія).

Заключная серыя.

18.00 Дэтэктыўны серыял «Чыста англійская забойствы» (Вялікабрытанія).

19.05 Мюзікл «Ах, вадэвіль, вадэвіль...» (СССР).

20.25 «Калыханка».

20.40 Тэлебарометр.

20.45 Беларуская часіна.

21.35 Футбол. Ліга Чэмпіёна УЕФА. Шальке - Ліён. Прамая трансляцыя.

23.35 Рэальны свет.

00.05 Дэтэктыўны серыял «Налётчыкі».

01.30 Экстремальная віды спорту. Freeride Spirit.

09.45 Вось дык так!!!

10.00 Зімовыя алімпійскія гульні. Ванкувер (Канада). Фінішная прамая. Часопіс.

11.00, 12.00 Скачкі на лыжах з трампліна. Летні Гран-пры. HS 131. Вісла (Польшча).

13.00, 19.00, 23.45 Плаванне. Чэмпіянат Еўropy. Будапешт (Венгрыя). Дзень 12.

14.30 Зімовыя алімпійскія гульні. Ванкувер (Канада). Фінішная прамая. Часопіс.

15.30 Футбол. Клуб чэмпіёнаў. Часопіс.

16.00, 17.00 Скачкі на лыжах з трампліна. Летні Гран-пры. HS 131. Хакуба (Японія).

17.00, 17.00 Скачкі на лыжах з трампліна. Летні Гран-пры. HS 131. Хакуба (Японія).

18.00 Зімовыя алімпійскія гульні. Ванкувер (Канада). Фінішная прамая. Часопіс.

20.00 Футбол. Ёўрагалы. Навіны.

20.10, 00.30 «Ёўраспорт за чыстую планету». Часопіс.

20.20 Абранае па серадах.

20.30 Конны спорт. Кубак свету. Канкур.

Штутгарт (Германія).

09.30 Экстремальная віды спорту. Freeride Spirit.

09.45 Вось дык так!!!

10.00 Зімовыя алімпійскія гульні. Ванкувер (Канада). Фінішная прамая. Часопіс.

11.00, 12.00 Скачкі на лыжах з трампліна. Летні Гран-пры. HS 131. Хакуба (Японія).

13.00, 19.00, 23.45 Плаванне. Чэмпіянат Еўropy. Будапешт (Венгрыя). Дзень 12.

14.00 Футбол. Клуб чэмпіёнаў. Часопіс.

15.00 Зімовыя алімпійскія гульні. Ванкувер (Канада). Фінішная прамая. Часопіс.

16.00, 17.00 Скачкі на лыжах з трампліна. Летні Гран-пры. HS 131. Хакуба (Японія).

17.00, 17.00 Скачкі на лыжах з трампліна. Летні Гран-пры. HS 131. Хакуба (Японія).

18.00 Плаванне. Чэмпіянат Еўropy на кароткай водзе. (Нідэрланды). Дзень 1.

20.00 Футбол. Ёўрагалы. Навіны.

21.00 Бойлінг. RVA тур. ЗША. Часопіс.

21.00 Баявія мастацтвы. Байцоўскі клуб.

Чэмпіянат Hure Fight. Германія.

00.05 Вось дык так!!!

00.10 Пра рэстлінг. Аглюд WWE.

00.40 Пра рэстлінг. Vintage Collection. ЗША.

01.45 Скачкі на лыжах з трампліна. Летні Гран-пры. HS 140. Клігенталь (Германія).

02.00 Аб'ектыў (аглюд падзеяў дня).

</

26 ЛІСТАПАДА, ПЯТНІЦА

Н

06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 00.05 Навіны.
06.05 Дзень спорту.
06.10, 07.10, 08.15 «Добрай раніцы, Беларусь!».
07.05, 08.10 Зона Х.
07.30, 11.50 Дзялівое жыццё.
08.35 Сфера інтэрсай.
09.10 Дак. цыкл «Дзяржаўная палітыка».
09.40 Меладрама «Маргаша» (Расія).
Серыял «Спальны раён» (Расія).
11.00 Срэдзя «Маруся» (Украіна).
12.10 Прэм'ера. Меладрама «Слон і Москва» (Расія).
13.45 Адмысловы рэпартаж АТН «Мама. Нё ролі, а лёс!».
14.05 «Школа доктара Камароўскага». Ток-шоў (Украіна).
14.30 Кулінарнае шоў «Кухар дома» (ЗША).
15.20, 18.15 Навіны рэгіёна.
15.45 Жаночае ток-шоў «Жыццё як жыццё».
16.50 Серыял «Маруся» (Украіна).
18.30 «Зона Х». Вынікі тыдня.
18.50 «КЕНО».
19.00 Выбары-2010. Выступы кандыдатаў у Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь.
20.00 Меладрама «Маргаша» (Расія).
21.00 Панарама.
21.45 Дак. цыкл «Дзяржаўная палітыка».
22.10 Камедыя «Урокі спакушэння» (ЗША).
00.20 «Эпоха».
00.50 Дакументальна-біяграфічны цыкл «Мая праўда» (Украіна).
01.35 Дзень спорту.

16.00 Нашы навіны.
16.10 Навіны спорту.
16.15 «Заручальны пярсцёнак». Шматсерыйны фільм.
17.05 «Слова жанчыне». Шматсер. фільм.
18.00 Нашы навіны.
18.15 Навіны спорту.
18.20 «Чакай мяне». Беларусь.
18.55 «Поле чудаў».
20.00 Час.
20.30 Нашы навіны.
21.00 Навіны спорту.
21.05 АНТ прадстаўляе: «Што? Дзе? Калі? у Беларусі». Зімовая серыя гульняй.
22.30 АНТ прадстаўляе: «Музычны суд».
23.40 «Наша Белараша».
00.15 Прэм'ера. Фільм «Баксы».
02.45 Начныя навіны.

Н

06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны».
06.10 «Мінічына».
06.20 «Раніца. Студыя добра гастрою».
07.40 «СТБ-спорт».
08.30 «Меч». Серыял.
09.30 «Аўтапанарама».
10.00 «Пляц гісторый».
10.40 «Багатая і хаханая». Тэленавэла.
11.30 «Далёкая свяяка».
11.40 «Званая вячэр».
12.35 «Дарослья гульня». Серыял.
13.50 «Не хлускі міне!».
14.40 «Студэнты 2». Серыял.
15.30 «Дурні, дарогі, гроши». Гумарыстычны серыял.
16.50 «Ля параднага пад'езду».
17.20 «Мінічына».
17.30 «Званая вячэр».
18.30 Ток-шоў «Лёс».
20.00 «Сталічныя падрабязнасці».
20.10 «СТБ-спорт».
20.15 «Добры вечар, маляня».
20.25 «KB3. Першая ліга. 1/2 фінал».
22.55 «Гарачы лёд».
23.25 «Відзмо-невідзмо». Агляд міжнароднага шоў-бізнесу.
00.10 Фільм «1001 рэцэпт закаханага кулінара». 1996 г.
01.55 «Сакрэтныя матэрыйялы». Серыял.

07.00 ЛАДная раніца.

08.00 Тэлебарометр.
08.05 Камедыйны серыял «Інтэрны».
08.30 Дэтэктыўны серыял «Чыста англійская забойствы» (Вялікабрытанія).
09.35 Дэтэктыўная меладрама «Чацвертая група» (Украіна). 1-я серыя.
10.50 Дзіцячы прыгодніцкі фільм «Тапінамбуры» (СССР). 2-я серыя.
12.10 Час футбольу.
12.40 Гаспадар.
13.10 Кінаспробы.
13.30 Жывы гук.
14.15 Серыял «Пакахай мяне зноў».
15.10 Пазакласная гадзіна.
15.30 Дэтэктыўны серыял «Налётчыкі».
16.25 Усё аб бяспецы.
16.55 Дэтэктыўная меладрама «Чацвертая група» (Украіна). 2-я серыя.
17.55 Дэтэктыўны серыял «Чыста англійская забойствы» (Вялікабрытанія).
19.05 Містычная меладрама «Дзікае паляванне Карала Стаха». 2-я серыя.
20.25 Прэм'ера! Документальны фільм «Свет Карапеквіча» (беларусьфільм).
20.55 «Калыханка».
21.10 Тэлебарометр.
21.15 «Рэпарцёр «Беларускай часіны».
22.10 «Бітва экстрасенсаў».
23.20 «Пра мастактва».
23.45 Дыялогі аб рыбалцы.
00.15 Дэтэктыўны серыял «Налётчыкі».

РУССИЯ

07.00 «Раніца Расіі».
09.20 «Ефрасіння». Тэлесерыял.
10.10 «Мой срэбны шар».
11.00 Весткі.
11.30 «Кулагін і партнёры».
12.00 Тэлесерыял «Праўда хавае хлусню».
13.50 Навіны - Беларусь.
14.00 Весткі.
14.30 «Аб самым галоўным». Ток-шоў.
15.25 «Сапраўдане жыццё».
16.20 Тэлесерыял «Дворык».
16.50 Навіны - Беларусь.
17.00 Весткі.
17.20 «Кулагін і партнёры».
17.50 Тэлесерыял «Чорная багіня». Расія.
18.50 «Ефрасіння». Тэлесерыял.
19.50 Навіны - Беларусь.
20.00 Весткі.
20.30 Прэм'ера. «Юрмала-2010». Фэст гумарыстычных праграм.
21.50 Прэм'ера. Канцэрт.

НТВ

00.00 Навіны - Беларусь.
00.10 «Дзяячытаты».
06.00 Сёння.
06.05 Інфармацыйны канал «НТВ раніцай».
08.25 «Мама ў вялікім горадзе».
09.00 «У зоне адмысловай рызыкі».
09.35 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».
10.00 Сёння.
10.25 «Лінія добра дзены».
11.20 «Бітва за Поўнач».
12.10 «Да суду».
13.00 Сёння.
13.30 Серыял «Кодэкс гонару».
15.05 «Асабліва небяспечны!».
15.35 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».
16.00 Сёння.
16.30 Прэм'ера. Дэтэктыўны серыял «Вяртанне Мухтара».
18.35 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».
19.00 Сёння.
19.35 «Следства вялі...».
20.35 «Надзвычайнае здарэнне. Расследование».
21.00 Прэм'ера. «Рускі Галівуд: Месца сустрэчы... 30 гадоў праз».
22.30 «Нітвішнікі». Арэна вострых дыскусій.

20.00 Футбол. Еўрагалі. Навіны.
20.10 Лыжныя гонкі. Кубак свету. Мужчыны/жанчыны. Спрынт класічна стылем. Куусама (Фінляндый).

21.00 Самыя моцныя людзі планеты. Ліга чэмпіёнаў. Браціслава (Славакія).
22.00 Цімберспорт. Чэмпіянат свету. Санкт-Іохан (Аўстрый).
23.20 Цімберспорт. Чэмпіянат свету. Санкт-Іохан (Аўстрый).
23.00 Покер. Турнір Партуш (Францыя).
00.50 «Спартова вандраванне. Часопіс».
01.00 Скачки на лыжах з трампліна. Кубак свету. Кваліфікацыя. НС 142 (Фінляндый).
01.45 Экстремальная віды спорту. Freeride Spirit.
02.00 Кіберспорт. Турнір Intel Extreme Masters. Кёльн (Германія).

БЕЛСАТ

07.00 Аб'ектыў.
07.20 Праект «Будучыня».
07.50 Асабісты капітал.
08.05 Рэпартэр.
08.30 Блізкая гісторыя. Іншы погляд: «Загуб. Апошні прыынкі», дак. фільм, 2009 г.
08.55 Беларусы ў Польшчы.
09.10 Басанож па свеце: «Шчасныя выспы».
09.35 «Зорныя піраты», тэлесерыял.
10.00 «Загадкі Мэрдака», дэтэктыўны серыял: ч. 3, 8 серыя.
10.45 Развітанне, вяртанне...», пісіхалагічна драма, 1985 г., Францыя.
17.00 Аб'ектыў (агляд па дзеючай дні).
17.05 «Ажыятаж вакол Басі», серыял.
17.35 «Загадкі Мэрдака», дэтэктыўны серыял: ч. 3, 8 серыя.
18.20 Блізкая гісторыя. Іншы погляд: «Забароненая стужка», дак. фільм, Польшча.
18.55 Моунік (лінгвістичная праграма).
19.05 Без ратушы: «Дэструктывная арганізацыя», рэпартаж, 2010 г., Беларусь.
19.30 Калыханка для самых маленьких.
19.40 На колах.
20.05 Перад выбарами.
21.00 Аб'ектыў (галоўнае выданне).
21.20 Госьць «Белсату».
21.35 «Браты-ворагі», дак. серыял, 2001 г., Францыя: «Цярпімасцы і нецярпімасцы».
22.05 «Зямля запаветная», маст. фільм, 1974 г., Польшча.
00.50 «Калыханка» ад Сашы і Сірожы (сатырычна праграма): «Тэлешоп».
01.00 Аб'ектыў.

27 ЛІСТАПАДА, СУБОТА

Н

06.00, 09.00 Нашы навіны.
06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».
09.05 «Жыццё здорава!».
10.10 «Мал жонка мяне прычараўала». Шматсерыйны фільм.
11.00 Нашы навіны.
11.05 Навіны спорту.
11.10 Шматсерыйны фільм «Катоўскі».
12.20 «Дэтэктыў».
13.00 Нашы навіны.
13.05 Навіны спорту.
13.10 «Кантрольныя закупы».
13.45 «Модны прысуд».
14.50 «Зразумець. Прабачыць».
15.25 «Хачу ведаць».

19.30 «Адзін супраць усіх».
20.30 Нашы навіны.
21.00 Навіны спорту.
21.05 «беларусь-гэта мы!».
23.00 «Дэтэктар хлусні».
00.05 «Што? Дзе? Калі?».
01.20 «Пражектарпэрысьхітан».

Н

06.45 «Анфас».
07.00 Фільм «Макар - следапыт», СССР, 1984 г. 1-я серыя.
08.05 Фільм «Рэцэпт яе маладосці», СССР, 1983 г.
09.35 «Давай паспрабуем?».
10.30 «Мінск і мінчане».
11.05 СТБ прадстаўляе: «КультУРА!».
11.40 «Салдаты. Залатыя серыі».
13.25 «Новыя падарожнікі дылетанта».
14.00 Фільм «Дарагая Алена Сяргеевна», СССР, 1988 г.
15.45 «Відзмо-невідзмо». Агляд міжнароднага шоў-бізнесу.
16.30 «24 гадзіны».
16.45 «Наша справа».
17.00 «Вялікі горад».
17.35 Фільм «Буйнагабарытныя». Расія, 2005 г.
19.30 «24 гадзіны».
20.00 «СТБ-спорт».
20.10 «Зорныя рынкі».
21.30 Фільм «Адгадай, хто?». ЗША, 2005 г.
23.25 Фільм «Калядныя катэджы». ЗША-Канада, 2008 г.
01.15 «Сакрэтныя матэрыйялы». Серыял.

07.00 «Суботнія раніца».

13.50 Тэлебарометр.
13.55 «Запал па культуры».
14.40 Футбол. Чэмпіянат Англіі. Астан Віла - Арсенал. Прамая трансляцыя.
16.55 Гандбол. Кубак выкліку, СКА (Мінск) - АЕК (Афіны). Прамая трансляцыя.
18.30 «Смешныя людзі». Гумарыстычна праграма (Расія).
20.00 Тэлебарометр.
20.05 Джэймс Бонд - Агент 007. Прыгодніцкі баявік (Вялікабрытанія-ЗША).
22.30 Жывы гук.
23.15 Камедыя «Прывітанне, Біл!» (ЗША).

РУССИЯ

07.00 Фільм «Жыццё спачатку».
08.20 Канцэрт.
10.25 «Ранішняя пошта».
11.00, 14.00 Весткі.
11.10 «Суботнік».
11.50 Мультфільмы.
12.05 Фільм «Мая вуліца».
13.30 «Нататкі натураліста».
14.15 «Сумленны дэтэктыў».
14.50 «Шукальнікі». Дак. фільм.
15.50 Фільм «Увага! Усім пастам...».
17.20 «Суботні вечар».
19.00 Прэм'ера! «Карціна свету».
20.00 Весткі ў суботу.
20.45 Тэлесерыял «Сваты-2».
23.05 Фільм «Сапраўдане хаканне». 2009 г.

НТВ

07.35 «Агляд».
08.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сёння.
08.20 «Авіятары».
08.50 «Выратавальнікі».
09.25 «Жывуць жа людзі!».
10.20 «Галубная дарога».
10.50 «Кулінарны пайдынак».
11.55 «Кватэрнае пытанне».
13.25 «Жаночы погляд».
14.10 Прыгодніцкі фільм «Ямакасі-2: Дзеци ветру».
16.25 Прэм'ера. «Нона і Слава. Жорсткі раман».

17.25 «Вочная стаўка».
18.35 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».
19.30 «Прафесія Рэпарцёр».
20.05 «Праграма Максімум».
21.15 «Рускія сенсацыі».
22.20 «Ты не паверыш!».
23.25 «Музычны рыфт НТВ».
00.45 Баявік «Падвойная ракіроўка».

НТВ

09.30 «Бёрнспорт за чыстую планету».
09.45 Скачки на лыжах з трампліна. Кубак свету. Кваліфікацыя. НС 142 (Фінляндый).
10.30 Лыжнае двайборства. Кубак свету. НС 142. Куусама (Фінляндый).
11.15 Лыжныя гонкі. Кубак свету. Мужчыны/жанчыны. Спрынт класічна стылем. Куусама (Фінляндый).
12.00 Лыжныя гонкі. Кубак свету. Жанчыны. 5 км. Класічны стыль (Фінляндый).
12.30 Санкавы спорт. Кубак свету. Жанчыны/жанчыны. Іглс (Аўстрый). Спраба 2.
13.30 Лыжныя гонкі. Кубак свету. Мужчыны. 10 км. Класічны стыль (Фінляндый).
14.30 Зімовыя віды спорту. Скачки на лыжах з трампліна. Часопіс.
14.45 Лыжнае двайборства. Кубак свету. НС 142. Куусама (Фінляндый).
15.15 Лыжнае двайборства. Кубак свету. Гонка па сістэме Гундэрсена (Фінляндый).
16.00, 01.30 Скачки на лыжах з трампліна. Кубак свету. Каманднае слаборніцтва. НС 142. Куусама (Фінляндый).
17.45 Плаванне. Чэмпіянат Еўропы на кароткай вадзе (Нідэрланды). Дзень 3.
19.00 Горныя

ТЭЛЕТЫДЗЕНЬ

10

28 ЛІСТАПАДА, НЯДЗЕЛЯ

07.10 Дзень спорту.

07.20 Мультфільмы.

08.10 Слова Мітрапаліта Філарэта.

08.20 Дакументальны фільм «Унікальны помнік чалавечай веры».

08.45 «Зброя». Цыкл дак. фільмаў.

09.00, 12.00, 15.00, 19.00 Навіны.

09.10 «Арсенал».

09.40 «Альманах вандраванняў».

10.10 У свеце матараў.

10.45 Культурныя людзі.

11.20 «Школа доктара Камароўскага». Ток-шоў (Украіна).

12.10 Лірyczная камедыя «Любімая жанчына манекіна Гаўрылава» (ССРБ).

13.45 Канцэртная праграма.

14.35 Замељнае пытанні.

15.15 Навіны рэгіёна.

15.35 Відэафільм «Тры музы - троі грацыі».

16.00 Меладрама «Амерыканская дачка» (Расія).

18.05 Суперлато.

19.20 Дакументальна-біяграфічны цыкл «Мая праўда» (Украіна).

20.30 «Спортлато 5 з 36». Забаўляльнае шоў.

20.50 «КЕНО».

21.00 «У цэнтры ўвагі».

22.30 Футбол. Ліга чэмпіёнаў УЕФА. Відэа-часопіс.

23.05 Меладрама «Мае чарнічныя ночы» (Ганконг-Кітай-Францыя).

07.00 «Нядзельная раніца».

08.00, 09.00 Нашы навіны.

09.05 Нядзельная пропаведзь.

09.20 Серый «Мая выдатная няня».

10.00 «Шалапутныя нататкі».

10.20 Пакуль усе дома.

11.20 «Фазэнда».

11.55 «Ранішня пошта».

12.30 «Шчасце ёсць».

13.05 Тэлечасопіс «Звяз».

13.35 Анимацийны фільм «Прынцэса Ле-бэдзь».

15.00 АНТ прадстаўляе: «Брэйн-рынг».

16.00 Нашы навіны.

16.15 Навіны спорту.

16.20 Гандбол. Ліга чэмпіёнаў. «Дынама-Мінск» (Беларусь)-Кадэтэн» (Швейцарыя).

17.55 АНТ прадстаўляе: «Бітва тытанаў».

19.10 Прэм'ера сезону. «Лёд і польмія».

20.00 Контуры.

21.05 АНТ прадстаўляе: ток-шоў «Кухня».

21.40 «Лёд і польмія». Працяг.

23.50 Трылер «Твін Пікс: агонь, ідзі са мной».

12.10 Бухта капітанаў.

12.50 Кінаспробы.

13.10 «Правы чалавека».

13.30 Серый «Дурнушка Бэці-3» (ЗША).

15.25 Футбол. Чэмпінат Англіі. Прэм'ер-ліга. Ньюкасл - Чалсі. Прамая трансляцыя.

17.30 Дакументальны цыкл «Неверагодныя гісторыі кахання» (Украіна).

18.30 Эксцэнтрычная камедыя «Налева ад ліфта» (Францыя).

20.05 Смешная часіна.

20.50 Тэлебарометр.

21.10 Джэймс Бонд - Агент 007. Прыгодніці баявік (Вялікабрытанія-ЗША).

23.45 Культасвет.

00.15 Канцэрт групы Bon Jovi «Lost Highway» (ЗША).

11.55 «Дачны адказ».

13.25 «Праспявана ў СССР».

14.20 «Суд прысяжных: Галоўная справа».

16.20 «Развод па-руську».

17.20 «Лі зноу добры дзень».

18.25 «Надзвычайнае здарэнне. Агляд за тыдзень».

19.00 «Сёння. Выніковая праграма».

20.00 «Чыстасардэчнае прызнанне».

20.55 «Цэнтральная тэлебаччанне».

22.05 Прэм'ера. Крымінальная меладрама «Бацькі».

00.00 «Асабліва небяспечны!».

00.35 «Футбольная ноч».

01.05 «Нерэальная палітыка».

БЕЛСАТ
BELSAT

07.00 Аб'ектыў.

07.10 Еўропа сёня.

07.40 Тыдзень з радыё «Свабода».

08.10 Калыханка для самых маленькіх.

08.30 Навігатар.

08.50 «Слуцкі збройны чын», дак. фільм, 2008 г., Беларусь.

09.20 Макрафон: канцэрт «Ix N.R.M - ix Мроя».

09.40 Незвычайнае жыццё звычайных людзей: «Раскіданы дом», дак. фільм, 1996 г., Польша.

10.20 Моўнік (лінгвістычнае праграма).

10.30 Вагон.

10.40 «Мультклуб».

10.45 «Арол: крымінальная сага», серыял.

11.40 «Жаночы раман», маст. фільм, 2005 г., Чэхія.

13.15 «Тры шалёныя нулі», серыял.

14.40 Рэмарка (культурніцкая праграма).

14.55 Маю права (прававая праграма).

15.20 «Чаму дэмакратыя?», цыкл рэпартажу: «Мы за вамі назірам», 2007 г., Еріпет.

16.10 «Ранча», серыял: 8 серыя.

17.05 Прес-экспрэс (агляд медыяў).

17.15 «Перадвыбарчыя партрэты», дак. цыкл.

17.20 «Час гонару», тэлесерыял: 5 серыя.

18.10 Документальная гадзіна: «Восем жыццяў «Хука» KFZ-1348», дак. фільм, 2008 г., Бразілія.

19.30 Калыханка для самых маленькіх.

19.40 Гісторыя пад знакам Пагоні: «Род Алеўкавіч-Слуцкі».

19.50 Моўнік (лінгвістычнае праграма).

20.00 ПраСвет.

20.30 Басанож на свеце: «Людажэры».

21.00 Тыдзень у «Аб'ектыве».

21.30 «Перадвыбарчыя партрэты», дак. цыкл.

21.35 Эксперт.

21.55 Фільматэка майстроў: «Беспрацоўныя панядзелкі», маст. фільм, Іспанія.

23.45 «Калыханка» ад Сашы і Сірохы (са-тырычнае праграма): «Апэцка».

23.55 Тыдзень у «Аб'ектыве».

Шаноўныя чытачы!

Газета «Новы час» працягвае падпіску.

Падпісца можна на любую кольскасць месяцаў

праз пошту або праз банк. Нашы рэквізіты:

нумар раахунку: 3012741108019 у аддзяленні

№539 ОАО «Белінвестбанка», код банка

153100739. Адрас банка: 220004, Мінск, вул.

Калектарная, 11. Адрас рэдакцыі: 220113, Мінск,

вул. Мележа, 1, офіс 1234.

Падпіска на «Новы час» праз пошту

1. Ідзеем на бліжэйшае паштовае аддзяленне.

2. На ПАШТОВЫМ ПЕРАВОДЗЕ пішам суму

грашовага пераводу ў лічбах і пропісам.

3. У графе «Ад како» пішам прозвішча, імя, імя

па бацьку.

4. Ніжэй указаваем адрес.

5. Ксеракопію плацёжнага дакумента з ука-
заннем тэрміну падпіски і адресам дастаўкі
абавязкова накіроўваем у рэдакцыю.6. Кошт падпіски за адзін нумар — 500 рублёў
(на адзін месяц — 2000 рублёў).

Падпіска на «Новы час» праз банк

1. Ідзеем на адзяленне банка і на адмысловым бланку пішам прозвішча, імя, імя
па бацьку і адрес.

2. Указаваем суму аплаты і здзяйсняем пералік грошай.

3. Ксеракопію плацёжнага дакумента, атрыманага вамі, з указаннем тэрміну
падпіски і адресам дастаўкі абавязкова накіроўваем у рэдакцыю.

4. Кошт падпіски за адзін нумар — 500 рублёў (на адзін месяц — 2000 рублёў).

Для тых, хто прымае рашэнні!

**Новы
Час**

www.novychas.org

ф. ПС 112
БЕЛАПОЧТА
ЭЛЕКТРОННЫЙ ДЕНЕЖНЫЙ ПЕРЕВОД

ВЫРУЧКА НАЛОЖЕННЫЙ ПЛАТЕЖ № _____ (вход, по карте отправки)

(сумма цифрами) (сумма прописью)

ПОЛУЧАТЕЛЬ Г-та «Новы час», р/с 3012741108019 отд. №539 ОАО «Белинвестбанк»,
код 153100739, УНН 190790926

КУДА 220004, г. Минск, ул. Коллекторная, 11
почтовый код, адрес получателя, телефон)

ОТПРАВИТЕЛЬ _____ почтовый код, адрес отправителя, телефон)

АДРЕС _____

Доставка уведомление простое
заказное
электронное

квитанция

ЧИУП «Час навінаў»

(получатель платежа)

отд. №539 ОАО «Белинвестбанк» (наименование банка)

Счет получателя

301

ЦІКАВА

РАСПРАНУЦЦА — І У ПАРЛАМЕНТ

Алег НОВІКАЎ

Скандалная арганізацыя FEMEN мае намер далучыцца да грамадскіх пратэстуў у Беларусі. Ці трэба беларускай апазіцыі радавацца з'яўленню новага саюзніка?

Пра намер прыняць удзел пратэстах на плошчы заявіла адна са стваральнікаў группы Ганна Гуцол: «Мы б з задавальненнем прыехалі (у Мінск), але, на жаль, мы вельмі абмежаваны ў фінансавых рэурсах, і калі знойдуща людзі, якія гатовыя нас праста прыняць і сарганізаць, чаму б не? Я думаю, супольна мы маглі бы сарганізаць вельмі цікавае мерапрыемства», — лічыць Ганна.

Тое, што мерапрыемства сапраўды будзе цікавым, няма сумненія. Амаль усе акцыі FEMEN прыцігваюць вялікую ўвагу прэсы. Не кожны дзень у нашых шыротах маніфестанты, тым больш маладыя дзяўчынкі, демантруюць свае прыгажосці ў рамках палітычных акцый.

Лічыцца, што арганізатарамі руху з'яўляюцца Ганна Гуцол і Аляксандра Шаўчэнка, якія прыехалі ў Кіеў з правінцыйнага Хмяльніцкага. Папрацаваўшы некаторы час і пажыўшы ў вельмі сціплай кватэрэ, дзяўчынкі задумаліся пра тое, каб падацца ў грамадскую дзейнасць. І прыдумалі FEMEN.

Усё пачалося з перформансу «Украіна — не бардэль», якую дзяўчынкі арганізавалі на знак пратэсту супраць того, што падчас турніру «Еўра-2012» краіна можа ператварыцца ў вялікі рынок прастыутутак.

Пасля група запомнілася серыяй эффектных перформансаў. Так, улетку 2008 года, калі ў Кіеве пачаліся планаваныя адключэнні гарачай вады, дзяўчынкі ў купальняніках з мылам і тазікамі сталі мыцца ў фантанах на Майдане Незалежнасці. «Няма вады ў кране — мылося на Майдане!» — скандіравалі яны.

Пасля прыходу да ўлады Віктора Януковіча арганізацыя сышла ў палітыку. Яшчэ падчас празідэнцкіх выбараў яе сябры расправуліся на ўчастку, дзе павінен

быў прагаласаваць Януковіч. Пасля прайшліся да офісу Службы бяспекі Украіны, патрабуючы адстакі яе шэфа. Некаторых сілувак FEMEN пасля выклікалі на допыты, і нават адлічылі з ВНУ. Апошніяй гучнай акцыяй сталі касцярчніцкія пратэсты ў дзень візіту Пуціна. У традыцыйных касцюмах Евы дзяўчынкі скандавалі: «Украіна — не Аліна» (на чутках, у Пуціна ёсьць кахранка Аліна).

Праўда, часам пратэсты FEMEN вельмі двухсэнсоўныя. Так, напярэдадні мясцовыя выбараў 31 кастрычніка ў інтэрнэце з'явіліся плакаты з тэкстам «Дастань з п...ы нацыянальны гонар». На выяве — паштарт грамадзяніна Украіны, які знаходзіцца паміж жаночымі ягадзіцамі. Пасыл кампаніі FEMEN быў наступны: «Твой голас — твая зброя, ён моцны і магутны, адзіны, які ты маеш. Не аддавайся палітыкам ад улады ці апазіцыі — май уласнае меркаванне і адстойтай яго».

Што ж атрымалаўся ў выніку? Прэса СНД, перш за ёсё дэмакратычная, у захапленні ад новых формаў грамадскага пратэсту. Апазіцыйная радыёстанцыя «Эхо Москвы» сцвярджае: «За апошні год жаночы рух FEMEN ператварыўся ў яшчэ адзін фірмовы знак, вядомы знак Украіны разам з Чарнобылем, аранжавай рэвалюцыяй, баксёрамі Клічко і футбалістам Андрэем Шаўчэнкам. Ніхто не ведае, дзе і калі з'явіцца і супраць чаго будуць у чарговы раз пратэставаць аголенія студэнткі ў украінскіх вяночках».

Аднак рэакцыя ўкраінскага сопоцтву на акцыі FEMEN больш разнастайная.

Па-першае, змагаркі за права жаночы не карыстаюцца падтрымкай арганізованага феміністкага руху. Канцепцыі акцыі FEMEN супяречаюць самой назве гэтай арганізацыі, паколькі дзяўчынкі падкрэсліваюць палавую няроўнасць, рабочыя стаўкі на жаночае цела.

«Сапраўдныя» феміністкі абураны тым, што пратэсты супраць прастытуціі, якія праводзяцца ва ўзятых з сэкс-салонамі касцюмах, насамрэч з'яўляюцца рэкламай украінскіх прастыутутак і стымулююць працэс гандлю ўкраінскімі жаночынамі.

Самі актыўісты так не лічаць. Ганна Гуцол тлумачыць: «FEMEN

прывес ідэю вольнай жанчыны, актыўнай жанчыны. Жанчына, якая пратэстуе — гэта наўмална. Голая пратэстуючая жанчына ці пер успрымаецца 50 на 50. Праз нас прайшло каля 800 дзяўчын у Кіеве. Мы ведаєм, што гэтыя дзяўчыны не будуць ануцамі, не патрапяць у прастытуціі. То, што мы ёсць, кажа пра тое, што ў краіне ёсць дэмакратыя — дзяўчыны пратэстуюць. Можа, дзяўчынкі менавіта нам прыйшло 20 мільёнаў інвестыцый у краіну, таму што Еўропа бачыць, што ў нас — дэмакратыя. Калі раней усе думалі, што ўкраінскія дзяўчыны — прастытуція, то зараз усё ведаюць, што ўкраінскія дзяўчыны — гэта FEMEN».

Аднак, калі меркаваць па каментарадах на украінскіх форумах, у гэтай спрэчцы рацыю маюць феміністкі.

Шмат мужчын рэагуе на фотарэпартажы з акцыі FEMEN фразамі кшталту: «Вось гэта грудзі!» А часам можна сустрэць рэакцыю жанчын, якія ніякага захаплення ад падобнай дэмансстрацыі ідэяй вольнай жанчыны не маюць. Вось што напісала карыстальніца Каця з Херсону пасля таго, як у яе горадзе FEMEN арганізаваў перформанс «Бабы, уставайце»: «Этых паганак трэба папросту абліць кіпенем. Самая натуральная прастытуція, якіх трэба прыцягнуць да крымінальной адказнасці за гвалтаванне і голыя азадкі. Баб у Херсоне няма, а ёсць жанчыны! А вас, сцерваў, трэба адсюль гнаць».

Старыя людзі ўспрымаюць такую грамадскую актыўнасць цалкам адмоўна. «Ліміта, якая атрымлівае капейкі за рабскую працу, вырашыла, што калі аголіць свой зад, яна зможа прабіцца ў людзі!.. Ганьба вам — маленъкія, амаральныя, брудныя лесбіянкі!.. Як вашым бацькамі глядзеце ў очы суседзям?» — піша карыстальнік Уладзіслаў.

Выключэнне тут складаюць маладыя людзі, якія выраслі ў час сексуальнай рэвалюцыі і не маюць комплексаў. Яны вітаюць то, што робіць FEMEN. Аднак нават тут не ёсё так проста.

Па-першае, той факт, што група ўзнікла напярэдадні празідэнцкай кампаніі 2009 года, выклікаў падазрэнні ў тым, што FEMEN

FEMEN не першы раз шакуе ўкраінскую сталіцу. Напрыканцы мая, калі «Кіеўэнэрга» выключыў гарачую воду ў інтэрната, студэнткі наладзілі акцыю «Няма вады ў кране — мылося на Майдане!». Безумоўна, воду адразу ж не ўключылі, але размоваў у Кіеве пра мокрых дзяўчын у фантане было нямала.

стварылі для працы супраць Цімашэнка: «Голыя бабы на вуліцах — гэта раздражняючая абывацеля ілюстрацыя хаосу ў краіне», — запэўнівае адзін з дэпутатаў Блока Юліі Цімашэнкі.

Па-другое, па яго словам, FEMEN — гэта таксама ўцігванне моладзі ў антыпалітыку. Сваімі акцыямі FEMEN спрыяла ідэі, што галасаваць няма за каго. Моладзь, якая галасавала супраць усіх, дапамагла Януковічу стаць презідэнтам.

На заканчэнне варта працытаўца версію карыстальніка Ігната: «Мне няма справы да таго, шчырая яны гэта робяць ці за гроши. (Хоць, калі працу стацілі, за якія гроши жывуць?) Але палохаць мужыкоў голымі грудзімі — гэта безнадзеяна. Пацешыць — можна. Калі іх пікаваць вынік — над ім трэба працаўца доўга і зацията. Тады пасля вучобы будзе шанец чагосыці дасягнуць, аднак гэтым шанцам трэба яшчэ скарыстацца. І атрымліваецца такая вось барацьба незразумела з кім і за што. А хутчэй, супраць усіх і супраць усяго без надзеі на вынік».

Паколькі самі сябры руху звычайна блытаюцца ў паняццях

фемінізму, узікае думка, што яны людзі далёка не ідэйныя. Застаўцаў дзве версіі: або гэта папросту артыстычна правакацыя і асабістая рэклама, або дзяўчынам за гэта плаціць. Той, хто хоць нейкі час стала жыць ва Украіне і ведае мясцовыя правілы гульні, хутчэй падумае пра другое... Журналісты і палітыкі ўпэўненыя, што рух мае спонсараў, аднак, трэба прызнаць, што дасоль ніякіх доказаў гэтаму няма.

Між тым, у Ганны Гуцол узікае новая ідэя — стварыць партыю і паспрабаваць прыціці ў Вярхоўную Раду на выбарах наступнага года. «Распрануцца і пайсці ў парламент — гэта ідэя» — кажа яна.

Гуцол і Шаўчэнка клянучца, што ніхто ім не дапамагае. Дзяўчынкі сцвярджаюць, што дагэтуль жывуць у здымных кватэрэах, не маюць ні машын, ні зберажэнняў. Між тым, яны прызналі, што пры арганізацыі існуе савет, які дае невялікія гроши.

«Дагуляюцца ці да паспяховага шлюбу, ці да турмы», — прыкладна гэта ставяцца да гэтых жаночых выбрыкаў мужчынаў ў Вярхоўной радзе Украіны.

ЯНЫ ПРА НАС: ЗАМЕЖНАЯ ПРЕСА ПРА БЕЛАРУСЬ

Ратыфікацыя беларускім парламентам дамовы з Польшчай аб памежным руху значыць радыкальнае спрашчэнне ўмоў для візітаў у наш край жыхароў Гродна і Брэста. Гэта сігнал, што Мінск, відавочна, хоча палепшиць адносіны з нашай краінай. Хаця дамова вельмі карысная для Беларусі, яе ратыфікацыі хацела больш Варшава. Калі мы збіраемся пераканаць беларусаў звярнуць увагу ў бок Еўропы, патрэбна, каб яны маглі прасцей падарожнічаць у Еўропу.

«Rzecz Pospolita» (Польшча)

Небоходна адзначыць, што пераадоленне напазіцыйных кандыдатамі (Някляеў і

Саннікаў) віруса палітычнай раздробленасці, які даўно і трывала прысутнічае ў беларускім напазіцыйным полі, будзе зразумета выбаршчыкам як знак вяртання разумнага палітычнага сенсу ў напазіцыйны шэраг. З пункту гледжання беларускіх выбаршчыкаў, пераадоленне раздробленасці — гэта свайго рода пачверджанне сур'ёзнасці намераў напазіціі канкураваць з Лукашэнкам на выбарах.

«РЕГНУМ» (Расія)

Мінск пакажа свету золата. Лідэр Беларусі загуляўляе пра рэзкае ўзбагачэнне свайго народа за кошт золата. Жоўты метал «бульбяной дзяржавы» неўзабаве здзівіць Еўропу і

Расію. Дэвалівація беларускага рубля — усяго толькі міф.

«Глобалист» (Расія)

Гаворка не ідзе пра передачу былой дзяржавай маёмасці ў прыватную ўласнасць, што дагэтуль выклікала страх. Гаворка ідзе ў большай ступені пра канвертацыю палітычнай улады наменклатуры ў эканамічную ўладу, пры якой самыя смачныя яе кавалкі непразрыста і танна прыходзяць за ўласнасць невялікага пул абраных. А той жа час пузная частка маёмасці па даражэйшым кошце прызначана, магчыма, для замежных фундатараў. Той факт, што размовы пра прыватyzаци ў раптам сталі акту-

альнымі, звязаны не з эканамічным крэйзісам, а з апетытам нашчадкаў у асяроддзі эліты: дзеці падраслі.

«Die Presse» (Аўстрыйя)

«Максыма» (Масквы і Мінска) наступнія — адцягненне ўвагі Захаду ад умацавання і паліпашэння адносін паміж Расіяй і Украінай. Таксама значна паменшыцца рызык для Расіі стаць ахвярай агрэсіі ЗША ў «гандлёвай» ці «валютнай» вайне. Такім чынам, канфлікт паміж Расіяй і Беларуссю перш за ўсё з'яўляецца нічым іншым, як тонкай палітычнай гульней з далёкасяжнымі планамі.

«Біржавой лидер» (Расія)

ЗАМЕЖЖА

▼ МІЖНАРОДНІЯ НАВІНІ

ГРУЗІЯ. САРВАЦЬ АЛІМПІЯДУ Ў СОЧЫ

Грузінскі ўрад прыдумаў, як адпомсціць Москве за падтрымку абхазскіх і асепцінскіх сепаратыстаў. У Тбілісі вырашылі ўзняць на міжнародным узроўні пытанне чэркесаў. Задача максімум — сарваць Алімпіяду ў Сочы ў 2014 годзе. Сутнасць кампаніі: нагадаць, што Сочы — гісторычнае зямля чэркесаў, якую яны стравілі ў выніку Каўказскай вайны. Саміх чэркесаў прымусілі эміграваць у Турцыю. А гэта, на думку чэркескіх арганізацый у Турцыі і ўраду ў Тбілісі, не што іншае, як генацыд, а сама Алімпіяды на месцы знішчэння нацый — гэта папросту блузнерства. У грузінскай сталіцы ўжо адбылася першая канферэнцыя на гэтую тэму. Увогуле, чэркескі нахірунак — частка больш маштабнай палітыкі грузін на Паўночным Каўказе.

Па матэрыялах «Грузія Сегодня» (Грузія)

ІСПАНІЯ. СУДЗЯЦЬ ЛІДЭРА БАСКАЎ

Пачаўся судовы працэс над Арнальда Атэгі і яшчэ некалькімі актывістамі руху за незалежнасць Краіны Баскаў. Арнальда — лідэра забароненая партыі «Батасуна» — абвінавачваюць у праслаўленні тэрарызму. 14 лістапада 2004 года ён арганізаваў мітынг сяброў партыі. Паколькі «Батасуна» з'яўляецца палітычнай вітрынай арганізацыі ETA, сход палітычні праслаўленнем тэрарызму. Пра тое, што справу замовілі, піша нават блізкая да ўраду прэса. Атэгі — ключавая фігура ў нацыяналістычным руху, які шукае схемы, як вярнуць партыі легальны статус (да забароны «Батасуна» збірала 12-15 працэнтаў галасоў баскскага электрапарата). Таксама выклікае крытыку форма следства: не чакаючы рашэння суда, год таму Атэгі пасадзіл за краты ў рамках превентыўнага арышту. Нічога дзіўнага няма ў tym, што сёння ў ягоную падтрымку выступаюць не толькі нацыяналісты, аднак і ідэйныя праціўнікі Атэгі. Так, сведкамі забароны будзе адзін з лідэраў баскскай секцыі Іспанскай сацыялістычнай рабочай партыі (PSOE), якая чыніць моцны ціск на нацыяналістаў.

Па матэрыялах іспанскай прэсы

КАЗАХСТАН. ПІСЬМЕННИК ЧЫТАЕ ДУМКІ ПРЭЗІДЕНТА

Афіцыйная газета «Казахстанская праўда» паведаміла, што 5 лістапада, Апрэзідэнт Нурсултан Назарбаев падчас прыёму старшыні фінансавай паліцыі Кайрата Кажамжараў сказаў наступнае: «У айчынных СМИ нярэдка крываюцца барацьба з карупцыяй. У прыватнасці, сцвярджаеца, што ў рукі правасуддзя трапляе галоўным чынам «дробная рыбка». Але, калі затрымліваюцца буйныя асобы, пачынаеца супрацьдзеянне, ідзе шальмаванне праваахоўных органаў, выяўляеца абарона карупцыянеру». У гэты ж дзень у газете «Егемен Казахстан» выйшаў артыкул пісьменніка Бекслутана Нуржакеева пад загалоўкам «Захавайце казахскую адзінства!». У гэтым матэрыяле аўтар таксама закранае праблему карупцыі. «Я яшчэ не забываю, што ў некаторых газетах пішуць, што да адказнасці прыцягваюць «дробную рыбу», а буйных асобаў не чапаюць», — піша Бекслутан Нуржакеев. Зараз усё ламаюць голавы: як магло здарыцца такое спадзенне. Або пісьменнік адгадаў думку прэзідэнта Назарбаева? Або Нурсултан піша тэксты для Бекслутана?

Па матэрыялах казахскай прэсы

ПОЛЬШЧА. БОЙКА Ў ДЗЕНЬ НЕЗАЛЕЖНАСЦІ

У Польшчы адзначалі нацыянальнае свята — Дзень незалежнасці. Як вядома, 11 лістапада 1918 года была адноўленая польская дзяржава. Гэты год унёс вялікія карэктывы ў фармат святкавання. Усё з-за правых радыкалаў з арганізацыі Нацыянальны радицікіны лагер і Агульнапольская моладзь, якія заявілі пра намер арганізаваць «Марш незалежнасці». Левыя ўспрынілі навіну як спробу рэвізіі гісторыі Польшчы. Вядома, што першы ўрад незалежнай Польшчы фармавалі сацыялісты. Сябрам Польскай сацыялістычнай партыі (PPS) доўгі час быў Пілсудскі. У той жа самы час Раман Дмоўскі — ідэйны бацька польскіх правых — выступаў за саюз з Расіяй.

11 лістапада на вуліце выйшлі калоні і левых, і правых. Усё закончылася бойкай і арыштам 33 чалавек, пераважна з лагеру левых.

Па матэрыялах «Lewica» (Польшча)

АУСТРЫЯ. ЭКОЛАГІ ЎЗЯЛІ ВЕНУ

Марыя Васілякоў

Галоўным пераможцамі на выбараў у мэрюю сталіцы Аўстрый была Свабодная партыя Аўстрый (FPO), якая атрымала 25 працэнтаў галасоў. Аднак ва ўрад партыя не трапіла, паколькі ісці з імі ў кааліцыю маглі выключна кансерватары з Народнай партыі, якія атрымалі толькі 14 працэнтаў. Усё залежала ад сацыял-дэмакратоў (44 працэнты). У выніку ружовыя зрабілі стаўку на Зялёных (12 працэнтаў), якія ўпершыню ў гісторыі прараваліся ў кірауніцтва горада дзякуючы лідэру эколагаў Марыя Васілякоў (Maria Vassilakou). Цяпер яна будзе віц-мэрам. На першай прэс-канферэнцыі Марыя і мэр Вены Міхаэль Хаўпль пропанавалі сваю праграму, якая ўтрымлівае шмат экалагічных рэчаў. Так, Марыя абяцае на 33 працэнты скараціць колькасць прыватных аўтамабіляў ў горадзе за кошт развіцця публічнага транспорту і ўвядзення падаткаў на машины, якія едуть праз гісторычны цэнтр.

Па матэрыялах «Tageszeitung» (Германія)

► ФЕНОМЕН

ЭВІТА ВЯРНУЛАСЯ

Алег ПЯТРОЎ

Смерць былога прэзідэнта Аргенціны Нестара Кіршнера выклікала нацыянальны шок і надала руху пераністай другое дыханне.

Нестар Кіршнер, 54-ы прэзідэнт Аргенціны, памёр 27 кастрычніка 2010 года. Яго смерць для ўсіх стала нечаканай, хаця ў гэтым дзе ўм зрабілі ўжо дзве аперациі на сэрцы. Нябожчыку было ўсяго 50 гадоў.

Як толькі паступіла смутная інфармацыя, газеты надрукавалі некралогі, гісторыкі зрабілі каментары на конспекте палітыка ў гісторыі, чыноўнікі склалі пратакол афіцыйных мерапрыемстваў, урад абвясціў нацыянальную жалобу. Аднак пасля адбылося нешта такое, чаго ніхто не чакаў.

Нягледзячы на тое, што на гадзініку была глыбокая нач, на Майскай плошчы (цэнтральная плошча Буэнас-Айрэса), пачалі збірацца людзі. Зранку тут стаяў на тоўстым стулі, які ўнёс сябе на цэнтральнай плошчы. Атэгі сход ніхто не арганізоўваў. Ніводная партыя або прафсаюз не заклікалі ісці да Ружовага Палацу (адміністрацыя прэзідэнта). Абсалютная меншасць з прысутных былі сябрамі пераніскага руху, які ўзначальваў нябожчык. Аднак нейкія калектывныя імпульсы прымусіў аргенцінцаў прыці сюды (на плошчы былі толькі афіцыйныя мерапрыемствы). Абсалютная меншасць з прысутных былі сябрамі пераніскага руху, які ўзначальваў нябожчык. Аднак нейкія калектывныя імпульсы прымусіў аргенцінцаў прыці сюды (на плошчы былі толькі афіцыйныя мерапрыемствы).

Можа падавацца смешным, аднак пры жыцці цяперашняга нацыянальнага героя часцей называлі «пінгвін» (мянушка звязана з тым, што Нестар паходзіц з Санта-Круз, самай халоднай правінцыі Аргенціны) або папросту «К».

Праўда, і раней Нестар Кіршнер — сын нашчадка ўмігранта з Харватіі і Швейцарыі — выдаваў сюрпризы. Ён прыйшоў да ўлады ў 2003 годзе пры вельмі дзіўных абставінах. Па выніках першага туру прэзідэнцкіх выбараў у другі выйшлі два кандыдаты ад лагеру пераністай. Нестар — пратэжэ тагачаснага прэзідэнта, і Карлас Менем, які ўжо пабываў гаспадаром Ружовага палацу.

Кіршнер набраў 22 працэнты, а яго канкурэнт — 24. І тут Менем чамусыці адмовіўся ад далейшага ўдзелу ў выбараў. Адпаведна, мала каму вядомы Нестар Кіршнер, губернатар правінцыі Санта-Круз, аўтаматычна зрабіўся прэзідэнтам. Яшчэ ніколі ў аргенцінскай гісторыі лідэрам нацыі не станавіўся палітык, які меў такі нізкі ўзровень электаральны падтрымкі.

Кіршнер аказаўся трэцім прэзідэнтам краіны за трох гады. Лічылася, што ён працягне сумную традыцыю. Аргенцінская эканоміка ляжала ў руінах з-за наступстваў эканамічнага ка-

лапсу 2001 года. Песа ў выніку дэнамінацыі страціў больш за 70 працэнтаў сваёй былой вартасці. Нацыянальны доўг на 2003 год узняўся да 178 мільярдаў долараў. Банкаўскія дэпазіты грамадзян дазвяляюцца замарозіць.

Аднак Кіршнер і яго міністр экономікі вышыягнулі краіну. Ім часткова дапамог той факт, што Міжнародны валютны фонд, па чым рэцэптам жыла краіна, аказаўся ў вачах усёй Лацінскай Амерыкі адказным за дэфолт 2001-га. Банкірам было так не ўтульна, што яны нейкім чынам скарацілі аргенцінскі доўг да 84 мільярдаў. Але і яго хутка таксама рэструктурызавалі. У выніку на чацвёртым годзе эры прэзідэнта Кіршнера Аргенціна цалкам разлічылася з МВФ. Адначасова пачаўся эканамічны бум, якога, праўда, трэба было чакаць. Дэнамінацыя песа прывяла да нізкага сабекштуту вытворчасці аргенцінскіх тавараў і росту экспарту.

Калі прыйшоў час прэзідэнцкай кампаніі 2007 года, папулярнасць «пінгвіна» складала 60 працэнтаў. Ён мог лёгка засташца на пасадзе, аднак адмовіўся на карысць сваёй другой палавы Крысціны Кіршнер, якая хутка стала прэзідэнтам.

Фармальная пакінуўшы прэзідэнцкую пасаду (СМИ сцвярджаюць, што ён фактычна і далей кіраваў краінай), Кіршнер заняўся рэгіональной інтэграцыяй, партыйным будаўніцтвам пераністай. Акрамя таго, ён час ад часу публічна падтрымліваў жонку, у якой хапае проблему — глобальны эканамічны кризіс не пашкадаваў Аргенціну. Гэта, праўда, слаба дапамагла Крысціне, якая да нядаўняга часу стабільна губляла давер.

У дастатковая роўнай біяграфіі Кіршнера сёння старающа знайсці сакроты яго цяперашняй папулярнасці. Правыя і лібералы ўказваюць на тое, што ён адміністраваў амністый для лідэраў вайсковых дыктатуры 1976–1983 гадоў. Пры Кіршнеры тыя, хто катаўся апазицыйнераў, аказаўся ў турмах. Аднак гэтыя панегірыкі здаюцца штучнымі. Калі Кіршнер быў

прэзідэнтам, ліберальная прэса моцна крытыкавала яго за аўтарытарны стиль кіравання, за тое, што выкананыя ўлада падпарадковала сябе парламенцкую (прэзідэнт выдаў рэкордную колькасць дэкрэтаў), за тое, што Нестар маніпуляваў статыстыкай. «Wall Street Journal» прысудзіла «К» тытул «антырынкавы палітык».

Гэта яшчэ не ўсё. Кіршнер меў выразныя крываючыя погляды на дэйнісць МВФ, які нёс адказнасць за кризіс 2001 года. Напрыканцы сваёй каданіў ў яго склаліся вельмі сяброўскія адносіны з Уго Чавесам. Ён нават называў Венесуэлу «краінай сапраўднай демакратыі, якая абаранае годнасць свайго народа». Калі французскую кампанію «Suez» абвінаўцілі ў кепскай якасці вады ў сталічнай каналізацыі, прэзідэнт падпісаў закон аб разрыве контракту з французамі. Як прыхільнік большай ролі дзяржавы ў эканамічным жыцці, ён стварыў у 2004 годзе дзяржавную энергетычную кампанію. Пасля ўрад увогуле стаў кантроліраваць камунальныя кошты. У 2008 годзе ён паспрабаваў прывесці пераніскую партыю ў шэрагі Сацінтарні.

Тое, што Кіршнер быў левым палітыкам, больш адпавядае істине. Аднак нават самі левыя прызнаюць — тое, што адбываецца, нельга зразумець праз схемы дыялектычнага матэрыялізму.

«Можна казаць пра містэрскім перанізму, які адкладаў ў гісторычнай свядомасці аргенцінска-га народу і сёння праяўляе сябе, — піша вядучы левавы выданне Лацінскай Амерыкі «Rebellion». — Цэлья генерацыя аргенцінцаў выраслі на міфе пра добрага Хуана Перона і яго ягоную верную жонку Эвіту. І вось цяпер міф стаў реальнасцю».

Праўда, цяпер не зразумела, што рабіць далёка не харызматычнай Крысціне, якой, у адпаведнасці з формулай міфу, адрэзу прыпісалі рысы славутай Эвіты Перон. «Трымайся, Крысціна», «Крысціна, мы з табой», «Крысціна, наперад!» — такія тэксты былі на транспарантах, якія неслі ў дзельнікі пахавальнай працэсії.

ПАДРАБЯЗНАСЦІ

СУПРАЦЬ ЦЯГНІКА СМЕРЦІ

У Германії закончыліся антыатамныя пратэсты ў Гарлебене. У акцыях упершыню прыняла ўдзел беларуская дэлегацыя. Яўген Герасіменка, удзельнік падзеі, актывіст Беларускай партыі «Зялёныя», падзяліўся сваімі ўражаннямі ад пабачанага з журналістам «НЧ» Алегам Новікам.

— Хаця кадры з выявай пратэстуючых немцаў амаль кожны дзень ішлі па «Euronews», напэўна, ёсьць сэнс яшчэ раз расцлумачыць чытчу, што такое Гарлебен і ў чым сутнасць канфлікту?

— Гарлебен — гэта невялікая вёска ў зямлі Ніжня Саксонія. Яе насельніцтва складае прыкладна 600–800 чалавек. Аднак пра Гарлебен ведае кожны немец, паколькі побач з вёскай знаходзяцца атамныя магільнікі. Тут хаваюць адыходы нямецкіх АЭС, якія вязуць сюды на цягніку пасля перапрацоўкі з Францыі ў спецыяльных кантэйнерах. Той цягнік называюць у прэсе «цягніком смерці», таму што колькасць рэдыактыўнага матэрыялу на ім роўная некалькім Чарнобылям. Традыцыйна пратэставаць супраць канвою, які таксама называюць «Кастар» (кампанія — вытворца кантэйнераў для атамнага смецця), узімка яшчэ на пачатку 1980-х гадоў. Звычайна акцыі пачынаюцца, як толькі цягнік перасякае французска-нямецкую мяжу. Эколагі спрабуюць затрымаць састаў любымі сродкамі. Адгортаюць шчебень з-пад рэек, прыкоўваюць сябе да іх кайданкамі, скачуць на кантэйнеры з дрэваў. У саю чаргу, паліцыя спрабуе не дапусціць праўакацый. Над цягніком увесь час лятае верталёт. Наперадзе «Кастара» едзе спецыяльная платформа з паліцэйскімі. Кульмінацыі пратэсты дасягаюць на постуках к Гарлебену, калі пачынаюцца спробы блакады чыгункі і аўтамабільнай трасы, якая непасрэдна вядзе да месца магільніку. Тут часам канвой рухаецца з хуткасцю трэх метраў ў гадзіну.

— Гарлебен-2010 чымсьці адрозніваўся ад папярэдніх?

— Пасля таго, як урад зялёных і сацыял-дэмакратаў напрыканцы 1990-х прыняў закон пра вывад усіх нямецкіх АЭС з эксплуатацыі на працягу 25 гадоў, антыатамны рух палітычна стаў менш значным. Увесень гэтага года кабінет Ангелы Меркель адмяніў той закон. На вуліцы Берліну адразу выйшла каля ста тысяч чалавек. Назіральнікі тады зрабілі прагноз, што ў гэтым годзе трэба чакаць вялікіх пратэстаў у Гарлебене. Так і атрымалася. У агульнай дэманстрацыі было 50 тысяч чалавек — адразу паспрабавалі перакапаць дарогу. Паліцэйская ўвайшлі арганізаванай калонай у натоўп і былі сустрэты дастатковая негатыўна. Аднак ніякага гвалту з боку паліцыі я асабіста не бачыў.

— Як маленкая вёска змага перажыць навалу такої колькасці людзей?

— Натуральна, Гарлебен не можа прыняць так шмат. Дапамагаюць фермеры, якія даюць свае палі пад намётавыя лагеры і месцы для дэманстрацыі. У Гарлебене, дарэчы, вельмі моцная антыатамная культура. Амаль над кожным будынкам можна пабачыць сцяг з жоўтым крыжам — знак «Стоп АЭС». Або каля ўваходу ў дом стаіць бочкі, якія сімвалізуе атамную адыходы. Уся дарога да магільніка застаўлена фермерскімі трактарамі. Мяне як беларуса ўразіла такая форма сімвалічнага пратэсту, як шыбеніцы, на якіх вісіць муляжы людзей, што сімвалізуюць ахвяраў атамнай энергетыкі. Шыбеніцы стаіць уздоўж дарог і выклікаюць супяречлівия пачуцці.

Як арганізаваныя лагеры эколагаў?

— Такіх лагераў некалькі. Мы жылі ў намётах. Дзяякуючы саломе, якую прынеслі тывя ж фермеры, спаць там было дастатковая ўтульна. У лагерах ёсьць біяліні і гарачая кухня. Зразумела, што ў лістападзе надвор'е не вельмі цёплае, аднак па-сапраўднаму холадна стала толькі ў апошнія дні. Вялікую частку быту жыхароў лагеру займаюць рознага кшталту прававыя семінары, на якіх вучыцца, як сябе паводзіць падчас блакады. Напрыклад, існуе цэлы інстытут спікераў. Падчас акцыі у выпадку някага канфлікту, перамовы з паліціяй вядзе спецыяльна загадзя абраны чалавек. У саю чаргу, у паліцыі ёсьць таксама спікёр на такія выпадкі. Акрамя савету спікераў, існуе савет абычынаў. Сістэма дэмакратыі вельмі эфектыўная.

Якое ўражанне засталося ад паводзін нямецкай паліцыі?

— У нас, беларусаў, добрае. У немцаў — вельмі кепскае. На згаданай маніфестацыі, дзе было 50 тысяч чалавек, не было ніводнага паліцэйскага. У Беларусі ў такім выпадку, напэўна, ахоўнікаў праўапарадку было б больш за людзей. Паліцыя ўмішалася толькі тады, калі анархісты з Чорнага блоку паспрабавалі перакапаць дарогу. Паліцэйская ўвайшлі арганізаванай калонай у натоўп і на блакады і дэманстрацыі, каб давесці, што ў іх ёсьць грамадзянская пазіцыя, якую ўрад не мае права ігнараваць.

Нават падчас зняцця блакады, яны дастаткова карэктна бралі пратэстуючых за рукі і ногі папросту адносілі іх за 10 метраў ад чыгункі.

Як немцы ставіліся да беларускага дэсанту?

— Вельмі добра. Шмат хто, як аказалася, цікавіца тым, што адбываецца ў нас у краіне. Шмат хто выказваў удзячнасць за тое, што мы прыехалі, паколькі амаль усе ведаюць, што такое Чарнобыль. Увогуле, беларусаў сядро іншаземцаў было больш за ўсіх.

Што самі нямецкія эколагі думаюць пра вынікі кампаніі?

— На думку абсалютнай большасці, гэта была самая лепшая кампанія за часы пратэсту ў Гарлебене. Так, цягніку з-за акцыі эколагаў спатрэбіўся рэкордна вялікі тэрмін, каб дасягнуць фінальнай крапкі. На дэманстрацыю таксама выйшла самая вялікая колькасць людзей. Акрамя таго, Гарлебен паказаў масавую незадаволенасць немцаў атамнай палітыкай ураду. Закон аб вывадзе АЭС з эксплуатацыі быў прыняты ў выніку 10–15 гадоў грамадскіх дэбатаў. Той закон быў вялікім кампрамісам. А Меркель папросту прыйшла і ўсё скасавала.

Ходзяць чуткі, што наступны «Кастар» паедзе не ў Гарлебен, а на Урал у Расію, дзе ёсьць свой магільнік «Маяк». Наколькі реальны такі праект, і ці не рушыць «цягнік смерці» транзітам праз Беларусь?

— Канцлер Ангела Меркель відавочна павінна лічыцца з маштабам акцыі супраць яе закону. Яна нават заяўляла, што атамная энергетыка будзе ў перспектыве выкарыстоўвацца ў выключных выпадках. На гэтай глебе, мяркую, і з'явіліся чуткі пра ўральскі праект. Аднак, на маю думку, людзі раней даб'юцца свайго — закрыцця ўсіх АЭС у Германіі. У немцаў вельмі рапушчы настрой. У гэтым плане ўразіў сімвалізм акцыі. Па сутнасці, усе ведалі, што позна ці рана «цягнік смерці», нягледзячы на ўсё акцыі і блакады, дасягне сваёй мэты. Аднак людзі ўсё роўна выходзілі на блакады і дэманстрацыі, каб давесці, што ў іх ёсьць грамадзянская пазіцыя, якую ўрад не мае права ігнараваць.

ПАЛІТЫКІ ТЫДНЯ

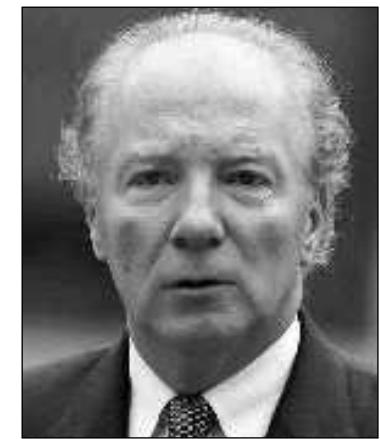
ІСЛАМ КАРЫМАЎ

Презідэнт Узбекістану заявіў пра неабходнасць пашырэння правоў парламенту. Карымаў, у прыватнасці, прапанаваў надаць парламенту права зацвярджаць кандыдатуру прэм'єр-міністра і выносаць ураду вотум недаверу. Наступствам ягонаі прамовы стала сапраўдная актыўізацыя парламенцкіх партый, аднак дэбаты адбываюцца ў вельмі цікавым фармаце. Паміж партыямі началацца дыскусія з нагоды вытворчасці дзіцячых цацак. У газете апазицыйнай Народнай дэмакратычнай партыі Узбекістану (партыя быльш камуністу) «Узбекистон овозі» быў апублікаваны артыкул пад назвай «Проблема зразумелая, а дзе яе рашэнне? Або пра тое, як ліберал-дэмакраты замест выканання ўскладзеных на іх задач, уцягваюцца ў штучную дыскусію». Аўтары разважаюць пра то, што, нягледзячы на неаднаразовую крытыку, ліберал-дэмакраты (урадавая партыя) не могуць арганізаваць дзелавыя колы на вытворчасці якасных дзіцячых цацак. Далей прыводзіцца інтарэс ў з адным ліберал-дэмакратам, які сцвярджае, што ён як прадпрымальнік не знайшоў падтрымкі з боку сваёй партыі. Адказ не прымусіў сябе чакаць. Блізкая да ўраду газета «XXI Asr» апублікавала матэрыял «Давайце ісці ад пустой крытыкі да спраў». У падзагалоўку напісана: «Такая думка мімаволі прыходзіць у галаву пасля чытання артыкула ў «Узбекистон овозі». Ліберал-дэмакраты называюць апанентаў «балаболамі, якія карыстаюцца стандартнымі прыёмамі крытыкі». Палеміка вакол цацак працягваецца, і магчыма, яна выступае нейкім эрзацам нармальных палітычных дэбатаў, якія нікто не хоча весці нават нягледзячы на абвешчаную Карымавым лібералізацыю.

БРЫС АРТФЁ

Французскі палітык увайшоў у гісторыю як першы і, магчыма, апошні міністр нацыянальнай ідэнтычнасці. Такая незвычайная пасада была вынайдзена ў складзе французскага кабінета міністраў у 2007 годзе па ініцыятыве презідэнта Нікаля Сарказі. Поўны тытул Брыса гучыў так: міністр іміграцыі, інтэграцыі, нацыянальнай ідэнтычнасці і развіціцца салідарнасці. У выніку рэформы ўраду, якая прыйшла на пачатку тýдня, гэта міністэрства ліквідавана і на правах дэпартаменту па справах эміграцыі будзе ўключана ў апарат МУС. Гісторыя Міністэрства нацыянальнай ідэнтычнасці — цікавая рэч. Стварэнне падобнай установы было адным з пунктаў перадвыбарчай праграмы Сарказі. Аднак само паняцце «нацыянальная ідэнтычнасць» у выніку чамусыці было прывязана да праблемы эміграцыі, што выклікала вялікія пратэсты левай грамадскасці. Увесень 2009 года міністэрства стала ініцыяタрам стварэння канцепцыі нацыянальнай ідэнтычнасці. Кампанія закончылася тым, што расісты з партыі Нацыянальны Фронт атрымалі трывуну для пропаганды сваіх ідэй. Тры папярэдніх прэм'еры ад партыі галістаў раскрытыкавали праект Артфё. Калі Сарказі пачаў дэпартаменту цыган, міністэрства ўвогуле абвінаваці ў парушэнні рэспубліканскіх традыцый. Менавіта з вяртаннем ва ўрад галістаў-артадоксаў звязаюць аналітыкі цяперашнюю ліквідацыю кантролю Брыса. Праўда, некаторыя кажуць, што калі рэйтынг Нацыянальнага фронту пачне расці, Сарказі можа рэанімаваць праект.

ХАСЕ ЛУІС РАДРЫГЕС САПАТЕРÁ

Прэм'ер Іспаніі, старшыня іспанскай сацыялістычнай рабочай партыі (PSOE) падключыўся да выбарчай кампаніі ў парламент Каталоніі. Выбары прызначаны на 28 лістапада. Сапатэрা выступае на мітынгах і сустракаеца з выбаршчыкамі. Пры гэтым ён робіць стаўку на незвычайнія для мясцовага піару прыёмы — крытыкуе Ватыкан і асабіста Бенедыкту XVI. Па словах палітыка, перамога на выбарах правых партый будзе значыць пераход краю пад прамы дыктат касцёлу. Такая атэістычная рыторыка стала працягам нядайней спрэчкі з лідэрамі кансерватыўнай Народнай партыі. «Народнікі» патрабавалі, каб лідэр дзяржавы ўзяў ўдзел у імшах, якія правёў Папа падчас нядайнейшага візіту ў Іспанію. На гэта Сапатэрা заявіў, што «мусіць падпрададзіцца не Бенедыкту, а праву». Ён увогуле з'ехаў з краіны, як толькі туды прылягце Папа (палітык і клірк паспелі 10 хвілін паразмайляць у аэропорце). Цяжка сказаць, ці дапаможа сацыялістам гульня ў антыклерикализм. Больш левыя партыі крытыкуюць PSOE за тое, што Сапатэрা адмовіўся ад класічнага разгляду закону аб прыбрannі царкоўнай сімволікі з публічных месцаў.

КУЛЬТУРА

► ПАСЛЯ ПАДЗЕІ

«ЛІСТАПАД»: ПЕРШАЯ ВОСЕНЬ ЮНАЦТВА

Андрэй РАСІНСКІ

Гісторыя кінафесту «Лістапад» — як гісторыя незалежнай Беларусі. На 17-м годзе жыцця за рытуальныі «саюзныі» цырымоніямі хаваецца супрацьлеглы змест.

17 Міжнародны кінафестываль «Лістапад», што праходзіў на мінульым тыдні ў сталіцы Беларусі, здзівіў энергічнай і вольналюбівай праграмай, якую не здольныя пахаваць насталыгічныя парэшткі савецкіх цырымоній.

«Лістапад» нарадзіўся сяманаццаў гадоў таму, дзякуючы Беларускаму саюзу кінематографістаў. Праз год Міністэрства культуры ўзяло фестываль пад свой кантроль. А на мяжы 2000-х «Лістапад» перайшоў пад апеку прэзідэнцкай адміністрацыі. Здавалася, кінематографічны фест канчаткова пераўтварыўся ў насталыгічную савецкую тусоўку, дзе найбольшая пашана аддавалася расійскаму старэйшаму брату.

На фэсце выкарыстоўваліся выбарчыя тэхналогіі, якімі славіцца Беларусь. Галоўным прызам фесту заставаўся прыз глядацкіх сімпатый. Таму пільнія настаўніцы заганялі школьнікаў галасаваць за беларускую стужку «На спіне ў чорнага ката», дзе ў галоўнай дзіцячай ролі знялася ўнучка першага прэзідэнта. (Хаця фільм быў настолькі правальным, што да першага месца не дацягнуў, — рэзам эфекту было сапсаванае.)

Але выглядала, што псовачы уже і німа чаго. Крытыкі і глядачы абміналі пляцоўкі, дзе са сцэнаў чытаўся верш «Паклёнікам Pacii» і дэмантраваліся стужкі саюзнай дзяржавы.

На 17-м годзе ўсё змянілася.

Фест яшчэ адкрываеца «саюзной» стужкай «Брэсцкая крэпасць» — але фільм ужо па-за конкурсам.

«Масакра» Андрэя Кудзіненкі

«Прагульшчыкі»

Яшчэ вядоўцы, якія афіцыйна лічаны акцёрамі, — культурна запрашаюць на сцэну «Пал Палыча» — але ёсьць ужо і Арнэла Муці, у зялёной сукенцы і з беласнежнай усмешкай, актрыса па ўмоўчванні.

Яшчэ ёсьць нейкі няўсямны «саюзны» прыз за кадры «спальвания нашых савецкіх пашпарту», але гаворка ідзе пра дакументальную стужку «35x45», дзе рэжысёр на заўжды развітваеца з савецкай эпохай. (Зрэшты, гэта стужка атрымала ўзнагароду за лепшыя калоткаметражныя неігрывы фільмы).

І зусім ужо выклікам колішнія насталыгі гучыцы вы рак прафесійнага журы на чале з літоўскім рэжысёрам Шарунам

сам Бартасам. Гран-пры фесту атрымлівае фільм Сяргея Лазніцы «Шчасце маё». Падчас фестывальных праглядаў гледачы — пераважна старога веку — за клікалі расстраляць рэжысёра, а пасля фільму доўга знаходзіліся ў прастрацы.

Не даводзіцца сумнявацца, што калі б Лазніца вырашыў падаць на «Беларусьфільм» сваю заяўку пра дальнабойніка, які заглыбліеца ў сэрца цемры, — то адразу быў бы арыштаваны за «дыскрэдзяцую» Рэспублікі Беларусь, а ветэраны наладзілі спальванне партрэтаў рэжысёра пад ягонымі вонкнамі.

Але на «Лістападзе» міністр культуры Латушка асабіста ад-

бытавым прыстасавальніцтвам. Што прымушае людзей рабіць дурноту — калі не грамадскі ціск і ўласная «памяркоўнасць»? У кадрах, адсторонена знятых адным планам, п'яныя школьніцы чапляюцца да пасажыра, дзяўчынка хлусіць, насуперак уласным перакананням, п'яныя бугай дурэюць — і здзекуюцца са сцяга краіны (і ўласнага цела).

Відовішча непрыемнае. А што вы хочаце?

даў Гран-пры, хаця і выглядаў крыху здзіўленым. З сёлетняга фесту галоўныя ўзнагароды — за прафесійным журы.

Адмысловы прыз фесту дастаўся кіргізскай карціне «Выкрадальнікі святла» Актана Арыма Кубата — пра добрага электрыка, які крадзе светло для вяскоўцаў. Падзеі ў фільме разгортваюцца напярэдадні «цюльпанавай ревалюцыі», карціна насычаная вітальнай энергіяй і народнай прагай спрэядлівасці.

Грузінскую карціну «Прагульшчыкі» сваёй ўзнагародай адзначылі крытыкі. Пранізлівая трагікамедыя Левана Кагушвілі пра наркаманаў-недарэкаў выклікала здзіўленне ў беларускіх гледачоў: «У Грузіі даюць грошы на такія шчырыя і сумленныя стужкі? Якія не баяцца паказваць праўду?»

Праўду расказвае і дакументальная карціна «Жанчына з пяццю сланамі» (Гран-пры конкурсу неігрывога кіно). Герайня стужкі — перакладчыца Дастанеўскага, ураджэнка сталінскай Украіны. Па вайне яна апынулася ў Германіі. Пакручасты лёс перакладчыцы далёкі ад плакатаў «барацьбы савецкага народу ў Вялікай Айчыннай вайне».

Неігрывая карціна «Днюка» беларускага рэжысёра Андрэя Кудзіненкі знята на апальным «Беласце». Фільм пра старых у палескай вёсачцы адзначылі крытыкі, а журы конкурсу маладога неігрывога кіно ўзнагародзіла фільм дыпломам «за ўніверсальнасць рэжысёрскай прафесіі».

А карткі фільм Марцэля Лазінскага «Да запатрабавання» пра лісты, якія немагчыма дастаўіць — геніяльная дакументальная-паэтычная прыпавесць пра жыццё і Бога.

Увогуле, у фестывалю ўпершыню з'явіўся свой твар і свае дакладныя праграмы.

Маюцца ігравая і дакументальная секцыі. У асноўным конкурсе — стужкі постсцялялістичных краін: Венгрыі, Балгарыі, Румыніі, Польшчы, Сербіі. У конкурсе дэбюту — стужкі з усяго свету.

Перуанскі фільм «Кастрычнік» пра ліхвяра, якому падкідаюць дзіця, атрымаў прыз за лепшыя ігравыя дэбюты. Не саступае яму і аўстралійская стужка пра абарыгенаў — «Самсон і Даліла». Маладыя героі гэтай карціны прызнаюцца ў пачуццях праз творы — маляванне і музыку.

Фільм маладога рэжысёра Алівера Лакса «Усе вы капітаны» заслужыў спецыяльны дыплом «за танец з рэальнасцю». Героі і акцёры гэтай стужкі — праblemныя дзеці з мараканска-кінамайстроўні, якую арганізаваў рэжысёр у Танжэры. Дзеці самі здымалі фільм, а рэжысёр назірае і дапамагае гэтай творчасці. Іспанскі творца, які нарадзіўся ў Парыжы, а вучыўся ў Лондане, наведаў Мінск і расказаў пра сваю стужку.

Фестываль наведаў і Эмір Кустурыца. Слынны рэжысёр сустрэўся з кірауніком дзяржавы і даў майстар-клас у Акадэміі мастацтваў. Візіт Кустурыцы выклікаў папрокі ў заўзятараў палітычнай чысціні, якія абвінаўцілі рэжысёра ў палітычным невуцтве. Але творца, які называе сябе «праваслаўным сацыялістам» і сімпатызуе левым, распавядаў пра жыццё і мастацтва.

«Лістапад» дасягнуў юнацтва, калі на вуліцы восень. Ён не думает бунтаваць — і паслухмяна гаджяеца на рэшткі старых цырымоній. Але ягона сэрца ўжо належыць Еўропе — і вольнай Беларусі.

► РЭЦЕНЗІЯ

КАШМАРЫ ШТОДЗЁННАГА КАНФАРМІЗМУ

Андрэй КРЫНІЦЫН

Карціна Рубэна Остлунда «Добраахвотна-прымусова», што была на фэсце «Лістапад», затрымалася ў Мінску.

У фільме кашмары штодзённага канфармізму, заручаныя з людскім глупствам. Стужка цягне на дзве з паловай зорачкі з пяці.

Сяброўкі-школьніцы балбочаць абы пра што, вышываюць і фатаграфуюцца ў камплементоўных позах. Маладыя хлопцы таксама любяць напіцца — і патураюць уласнай дурноце. Настаўніца дарэмна спрабуе дапамагчы вучню, якога цікавіць іншы настаўнік. Нарэшце, кіроўца аўтобуса бяроў ўкладнікі пасажыраў, якія сапсавалі маёмасць.

Карціна Рубэна Остлунда — некалькі пераплещеных гісторый, аўяднаных глупствамі і по-

бытавым прыстасавальніцтвам. Што прымушае людзей рабіць дурноту — калі не грамадскі ціск і ўласная «памяркоўнасць»? У кадрах, адсторонена знятых адным планам, п'яныя школьніцы чапляюцца да пасажыра, дзяўчынка хлусіць, насуперак уласным перакананням, п'яныя бугай дурэюць — і здзекуюцца са сцяга краіны (і ўласнага цела).

Відовішча непрыемнае. А што вы хочаце?

кнігу Кустурыцы, якая неўзабаве павінна выйсці з друку. На сустрэчы са студэнтамі высветлілася, што дзесяцьці ў беларускай правінцыі аматары рэжысёра здымалі ігравы фільм «Дазваніца да Кустурыцы». Кустурыца быў крануты, але калі ў яго запыталіся, колькі будзе каштаваць ягоны прыезд у беларуское мясцічка, каб завяршыць карціну, творца адсек: «Я за грошы не прылятаю».

Лукашэнка прапанаваў Кустурыцы зняць кіно на «Беларусьфільме». Але творца зараз збіраеца ставіць кіно з сюжэтамі Дастанеўскага.

На фэсце Кустурыца палуднічаў з беларускімі рэжысёрамі — Аляксандрам Колбышавым і Андрэем Кудзіненкам, які таксама думае пра варыяціі Дастанеўскага.

Грузінскую працягінку «Прагульшчыкі» сваёй ўзнагародай адзначылі крытыкі. Пранізлівая трагікамедыя Левана Кагушвілі пра наркаманаў-недарэкаў выклікала здзіўленне ў беларускіх гледачоў: «У Грузіі даюць грошы на такія шчырыя і сумленныя стужкі? Якія не баяцца паказваць праўду?»

Акрамя творчых сустрэч і асноўнага конкурсу — на фэсце для гледачоў мелася пяць дадатковых кінапрограмаў на любы густ (не гаворачы ўжо пра фестываль дзіцячых стужак «Лістападзік»).

Расійскае кіно, якое на мінульты «Лістападах» дамінавала, было вылучана ў асобны блок. Людміла Гурчанка, якая адзначае 75-гадовы юбілей, дэбютавала ў рэжысуре карцінай «Пярэстое змярканне». Актрыса асабіста прадставіла стужку.

Гледачы маглі пабачыць і скандальна-агресіўную «Качагара» Аляксандра Балабанава дый медытатыўных «Аўсянак» Аляксандра Фядорчанкі.

За беларуское кіно на фэсце ўпершыню не было сорамна. «Масакра» Андрэя Кудзіненкі ўзнагарод не ўзяла, хаця ішла гутарка пра тое, каб вылучыць яе візуальнае афармленне. Але дасціпны «бульба-хорар» прагне жанравых фэстаў.

У праграме «Экстрым і Канаманія» публіка здзіўлялася дэбюту 21-гадовага Ксаёу Даланы, які зняў стужку з правакацыйнай назвай «Я забіў сваю маці». Зачароўвала сваёй нязвыклай пазіційай філіпінская «Незалежнасць». А пасля ёрніцага «Ікла», сцэны якога былі на мяжы фолу, раз'юшаная пенсіянерка накінулася на крытыкаў з ляментам: «Як такое на экран выпусцілі!»

Глядацкае журы ўпадабала індыйскую меладраму «Удаан» і венесуэльскую «Браты», якому і дастаўіся найбольшыя сімпаты публікі.

Але «Лістапад» прайшоў пад знакам гратэскна-ачышчальнага «Шчасця майго». Прывы прафесійнага журы сталіся най-галоўнейшы.

Як падкрэсліў на круглым стале слынны кінакритык і дырэктар Расійскага інстытуту культуралогіі Кірыл Разлогаў, «Лістапад-2010» узмацніўся, адбыўся, і адбыўся менавіта як фестываль сусветнага кіно.

Сёлетні «Лістапад» можна лічыць узорам лукашэнкаўскай лібералізацыі, якая не патрабуе шмат, а іміджавы выигрыш вялікі. Професіяналам не заміналі зімайца сваёй справаў — і вынікі не прымусілі сябе доўга чакаць: свята кіно, сустрэчы з майстрамі, банкеты кінагурманства.

СПАДЧЫНА

ШМАТПАКУТНЫЯ КРЫЖЫ БЕЛАРУСІ

Таццяна УЛАСЕНКА

Хрыстос казаў: «Вазьмі крыж свой і крох за мной». Гэта крыж кожнага чалавека — асобнага, непаўторнага. Але існуе і крыж народа, нацыі. І кожная нацыя, пэўна, мае свой крыж — спрадвечны сімвал, які яе беражэ.

У крыжоў Беларусі свае адметныя, нярэдка драматычныя, лёсы і гісторыя. У дахрысціянскія часы крыжы, высечаныя на валунах, выконвалі ролю абрэзгаў. Значна пазней, ужо ў хрысталибіві Беларусі, крыжы ставіліся на ўскрайках вёсак і аберагалі жыхароў ад шматлікіх навалаў — хвароб, стыхій, пажараў. Крыжы, паставленыя на могілках і месцах масавых пахаванняў у новыя часы, ушаноўваюць памяць і аберагаюць спакой памерлых, забітых, расстраляных.

Этія нарысы прашматпакутныя крыжы. Іх выкарчоўваюць, паліць, знішчаюць. Такіх крыжоў шмат у Беларусі. Хто іх бацца, чаму знішчаюць — пра вечнае супрацьстаянне беларускай грамадскасці з непрыхаваным дзяржаўным вандалізмам чытایце ў нашай серый артыкулаў. А пачнём мы з самага спрадвечнага і шматпакутнага крыжа Беларусі.

Крыж Ефрасінні Полацкай

КРЫЖ ЕФРАСІННІ ПОЛАЦКАЙ

Выраблены ў 1161 годзе Лазарам Богшам па заказе святой Ефрасінні Полацкай — князёўны, асьветніцы, духоўнай і грамадской дзяячкі, шасціканцовы крыж для беларусаў стаўся не проста святой рэліквіі і абрэзгам, але і магутным сакральным сімвалам, увасабленнем пакутніцкага лёсу Беларусі.

Калі спадучыць значную частку гісторыі нашай зямлі з лёсам святой рэліквіі, яе выкраданнем, пісаннем, таямнічым знікненнем, то можна здагадацца, што з'яўленне на Беларусі крыжа-абрэзга абумоўлівалася не толькі духоўнымі памненнімі Ефрасінні, але, на мой погляд, было яшча і своеасаблівым палітычным заходам славутай хрысціянкі. Борэлігія ў той час аказвала вельмі моцны ўплыў на ўнутраную і знежною палітыку дзяржаваў. Крыж павінен быў аўяднаны і абараніць беларусаў. І Беларусі патрабен быў не проста святы абрэз, а менавіта сакральны сімвал.

Чуткі пра крыж і яго ўздзеянне на вернікаў разнёсся далёка за межы краіны. Аздоблены каштоўнейшымі камяннямі і металамі, шматлікімі эмалевымі абрэзкамі, срэбнымі з пазалотай пласцінамі, на ім, апроч іншых шыкоўных дэталей, змяшчаліся кароткі надпіс-праклён, адрасаваны вандалам. Упершыню імі сталі ў XVI стагоддзі паслугачы князя Васіля III, якія

скралі крыж і вывезлі ў Москву. Рабаўніцтва і пагромы на чужых землях у тыя і ў пазнейшыя часы бытлі асноўнай формай вынаходніцтва і промыслу ўсходняга суседа.

Падчас Лівонскай вайны Іван Жахлівы па невядомай прычыне вырашыў вярнуць святыню ў Полацк — гэта пасля ўчыненых ім у гэтым горадзе крылавых бойняў. Тады вернікі-ўніяты сталі больш пільна аберагаць крыж у Сафійскіх саборы не толькі ад чужынцаў, але і ад езуітаў, якія таксама рабілі спробу выкрасіць рэліквію.

Самыя вялікія пакуты выпалі на славуты шэдэўр Лазара Богшы падчас усталівання ў Беларусі камуністычнай улады. У 1921 годзе асобным загадам вынішчаліся, рабаваліся і вывозіліся за мяжу ўсе нацыянальныя беларускія каштоўнасці, большасць з якіх трапіла ў Москву. Спustoшваліся музеі, бібліятэкі і навучальных установ, цэркви, сабораў, касцёлаў.

Сёння дакладна не вядома, дзе знаходзіцца крыж. Па афіцыйнай версіі — рэліквія была скрадзена наемецкім акупантамі ў 1941 годзе. Аднак, улічваючы харэктар «нагляду» за святыній з боку пэўных асобаў партыі, АГПУ, НКУС, пачынаючы з 1921 года, а таксама праанализаваўши гісторыю вымушанага і гвалтоўнага перамышлення крыжа па бязмежных прасторах «чырвонай імперыі»,

больш актуальнай і праўдзівай з'яўляеца версія аб пераправе яго камуністамі праз мяжу на Усход, а калі дакладней, у Москву.

Ужо на пачатку 1920-х гадоў шэдэўр ювелірнага мастацтва, пабываўшы ў руках ваяўнічых атэістаў, меў жахлівы выгляд і нагадваў сапраўдную ахвяру вандалізму, на «целе» якой праступалі паламаныя і папсанаваныя выявы святых, дзіркі ад выкалупаных каштоўных камянёў, адламаных кавалкаў золата і дрэва.

Адзінае, што бездакорна заставалася некранутым, — гэта надпіс, праклён таму, хто няшыра абыдзенца з нацыянальнай святыні, выкрадзэ, альбо прадасць крыж. «...Хай не выносяць яго з манастыра ніколі, і не прадаюць, і не аддаюць. Калі не паслухаеца хто і вынесе з манастыра, хай не дапаможа яму святы крыж ні ў жыцці гэтым, ні ў будучым, хай пракляты будзе ён Святой жыватворнай Троіцца ды святымі айчамі... і няхай спасцігне яго доля Юды, які прадаў Хрыста. Хто адважыцца ўчыніць такое... валадар або князь, або епіскап ці ігумення, або іншы які чалавек, хай будзе на ім гэты праклён. Ефрасіння ж, раба Хрыстова, якая справілі гэты крыж, набудзе вечнае жыццё з усімі святымі...»

Крыж Ефрасінні Полацкай да гэтага часу захоўвае сілу праклёнія. **Працяг будзе**

НАПЯРЭДДНІ ПРЭМ'ЕРЫ

НОВЫЯ ПЕСНІ, НОВЫЯ АДКРЫЦЦІ

Беларуская дударская школа ідзе па шляху адраджэння сваёй музычнай самабытнасці і традыцый, якія ствараліся стагоддзямі. Таму кожны альбом з дударскай музыкай і сустракае гарачы водгук у публікі. Новы альбом гурта «Testamentum Terraе» знойдзе шмат прыхільнікаў у асяродках аматараў медыяўльных пошукаў айчынных музыкантаў і даследчыкаў спадчыны наша народна. Пра новы дыск «Testamentum Terraе» музычны крытык Анатоль Мяльгуй гутарыць з лідэрам гурта і дударскім майстрам Юрасём Панкевічам.

— Юрась, у чым бачыце адразненне першага альбома «Слаўны паніч» ад новай працы гурта — альбома «Angleza», як па рэпертуару, так і па гучанню? Чаму дыск мае такую незвычайнную назуву?

— «Слаўны паніч» — гэта першы дыск, як першы блін, выйшаў амаль комам. Не столькі ён дрэнны, колькі спонтанны: на першым дыску мы не планавалі матэрыял, а папросту запісалі тое, што гralі (канцэрты рэпертуар). Выйшла, як мне здаецца,

няблага, але галоўнае — на першым дыску мы прадставілі наша адкрыццё беларускіх народных песенных скарбаў са збораў Міхала Федароўскага. І свой другі альбом мы вырашылі прысвяціць менавіта ягонай працы. А началося ўсё з адной кампазіцыі «Angleza», якая нас і натхніла. Цяжка ўявіць сёняня бабулю, да якой прыехаў этнограф, а яна перад спевамі падаіла карову, працерла руکі і праспявала простиа і звычайнія словаў: «Жар маци капусту, жар маци буракі, каб любіті хлапакі».

А напрыканцы дадала, што гэта «англеза» з крокам «праменада!» Нагадаю, што angleza — гэта збіральная назва танцаў, якія былі пашыраны ў Еўропе ў XVII—XIX стагоддзяў і паходзілі з Англіі. І, як бачылі са збораў Федароўскага, яны бытавалі на тэрыторыі Беларусі. Эпоха Рэнесансу, шляхецкая культура ніколі не былі чужымі для нашага народу. Вось і назбіраў Міхал Федароўскі шэсць тамоў гэткай унікальнай культурнай спадчыны, якой мы скарысталіся. А самае добрае — што гэтых тамоў не краналі рукі савецкіх рэдактараў.

— Колькі часу ішла праца над новым альбомам, і хто з музыкаў працаваў разам з вами ў студыі?

— Запісвашца мы пачалі на пачатку лета 2009 года. Праз некаторы час альбом быў поўнасцю складзены, а некаторыя кампазіцыі прайшли «выпраба-

ванне гледачом» на канцэртах. Вялікі дзякую за дапамогу ў студыі Паўлу Бельскому — вельмі добраму гітарысту. Не адна яго ідэя аранжыровак увайшла ў наш альбом. Таксама мы выказываем сваю ўдзялнасць гукааператару Валерью Шаўчэнку, які шмат чаго падказаў у студыі і зрабіў добры гук на альбоме «Angleza».

— **Хто дапамагае вам у выданні новага альбома і яго прэзентациі?**

— Гэты альбом выходзіць, як і першая наша кружалка, дзякуючы беларускай мецэнаты, са Злучаных Штатаў Амерыкі Ірене Каляда-Смірноў, якая супрацоўнічала з Міжнародным грамадскім аўяднаннем «Згуртаванне беларусаў свету «Бацькаўшчына». Таксама хачу падзякаўца за дапамогу кампаніі «Будзьма беларусамі» і прыватнаму прадпрыемству «Ковкастраймонтаж», якія падтрымалі выданне нашай кружэкі. Добра, што нашу культуру падтрымліваюць такія людзі, праз дапамогу якіх могуць быць рэалізаваныя падобныя культурныя праекты.

— **У гурта «Testamentum Terraе» ёсць і другое сцэнічнае аблічча і гучанне — электрычна-рокавае. Ці будзе яно адлюстравана на альбоме «Angleza», ці ёсць планы ў такім складзе запісаць фолк-рокавы альбом?**

— Калі-небудзь, можа, і зробім, але пакуль мы не дараслі да такой разнастайнасці. Нам не хапае

професійных музыкантаў менавіта рокавага стылю. Таму, калі нехта захоча да нас далучыцца і граць з намі беларускі фолк-рок, то мы заўжды будзем рады! Праўда, бывае так, што калі можаш добра граць у адным стылі, гэта не значыць, што добра зіграеш у другім. Мы вырашылі гэта пакінуць як забаву. І калі знойдзіцца прафесіяналы ў гэтым стылі, можа мы паспрабуем яшчэ. Але нашу музычную забаву ніхто не адміняе.

Шмат каму спадабаўся наш рэмікс «Па саду, саду», і я цяпер планую зрабіць праект электроннай музыкі, але для гэтага шукаю добра гады ды-джэя.

— **Якія бліжэйшыя творчыя планы гурта «Testamentum Terraе»?**

— Пакуль адзіны і самы галоўны клопат — правесці презентацыю 28 лістапада, у якой з намі прымаюць удзел гурты «Рокаш», «Омут», «Кашлаты Вок». А саме цікавае для нас — гэта тое, што гэтые гурты да прэзентацыі зробяць каверы на нашы кампазіцыі.

Кожны гурт мусіць зрабіць па дзве кампазіцыі з нашых двух альбомаў. Можа, выдадзім іх асобым дыскам, бо вельмі цікава паслухаць старажытныя мелоды ў розных інтэрпрэтацыях і ў розных стылях.

КУЛЬТУРА

16

ЮБІЛЕЙ

СВЯТА ЛЕГЕНДЫ

Аляксей Хадыка

24 лістапада а 17 гадзіне
у клубе «Рэактар»
(вул. Харужай, 29)
сваё 60-годдзе святкуе
Генадзь Старыкаў.

Маладое пакаленне, пэўна, не вельмі добра ведае лёс гэтай легенды беларускай эстрады, кампазітара і гітарыста. З ім пачыналіся першыя біт-фестывалі 1960-х у СССР і гурт «Алгарытмы», потым «Верасы», потым першае ў Мінску музыкальнае шоў «Парадыз» у кінатэатры «Масква», «Стар-клуб» з

Набыццё билетаў:
295 92 96, (8 029) 5577200,
(8 029) 3355118.

ВЫСТАВА

УНУТРАНЫЯ LANDШАФТЫ

Аляксей Хадыка

17 лістапада ў Музеі сучаснага мастацтва (на рагу праспекта Незалежнасці плошчы Якуба Коласа ў Мінску) адчынілася не зусім звычайная выставка «Унутраныя LANDшафты».

Хаця сама па сабе выставка з'яўляецца часткай агульнанацыянальнага выставачнага праекта «Зимля пад белымі крыламі», пра які мы ўжо пісалі, яна відавочна стаіць трошкі паасобку ад мастацкага мэйнстрому краіны.

Нават мантаж выставы пачынаўся незвычайна. 16 лістапада маю ўвагу прыцягнулі тры бабулі з кіёчкамі, якія перад вокнамі Музея жывага і зацікаўлены, як дзеці, спрабавалі зазірнуць у выставачныя памяшканні з вуліцы праз паўпрычыненых жалозі. «Што яны там выставілі!» — цікаліся бабулькі. За вокнамі было відаць старыя пашарпаныя і пасрэдзі мохам вуллі...

Аляксей Хадыка з аўтарам ідэі відзма Igorom Txelam (якую ўласціва Алеана Атрашкевіч)

вачнай залы, дэманструе на сцяне бліскі сонечных пра-меняў на паверхні вады.

Адным словам, адмысловымі нежывапіснымі, але музычнымі, аб'ёмнымі, інтэрактыўнымі сродкамі, інсталацыямі, музей пераўтвораеца ў нейкае гарманічнае прыроднае асяроддзе. Дзе не хоціца грашыць па-дробнаму, таму на вернісажы гасцям прапаноўвалі замест звычайнага віна... бярозавік.

Зусім не дзіўна, што адкрыццё прыцягнула павышаную ўвагу і апрача праства гасцей яго наведаў амбасадар Францыі, першы намеснік міністра культуры і іншыя афіцыйныя асобы. Мастацтвазнаўца Ларыса Фінкельштайн адразу на адкрыцці з захапленнем праводзіла эккурсію сваім студэнтам-дизайнерам. Засталося пералічыць аўтараў праекта (Алеана Атрашкевіч, Дзяніс Барсукоў, Павел Вайніцкі (адначасова куратар), Сяргей Ждановіч, Сяргей Завіжэнец, Дар'я Іваноўская, Igor Sauchanka). А таксама паведаміць, што экспазіцыя прыцягнецца па 6 снегня, таму запрашо чытачу «НЧ» прыйсці ў гэты музей — атрымаць задавальненне.

бібліятэка ў тваёй хаце

10 гадоў у сеціве

Аб'яднанне «Bialoruskie Towarzystwo Historyczne», Польша, 15–449, Беласток,
вул. Пролетаріацца, 11. Рэгістрацыйны нумар: 0000100142

кампікат.org
Беларуская Інтэрнэт-Бібліятэка

6 000 кнігаў, газэтаў і часопісаў • размовы пра культуру і літаратурныя радыёперадачы • навінкі выдавецкага рынку

Новы Час

Агульнапалітычная
штотыднёвая газета
Выдаецца з сакавіка 2002 г.
Галоўны рэдактар
Кароль Аляксей Сцяпанавіч

Зарэгістравана Міністэрствам інфармацыі РБ. Пасведчанне
аб дзяржавай рэгістрацыі № 206 ад 20 ліпеня 2009.

ЗАСНАВАЛЬНИК: Мінская гарадская арганізацыя
ГА ТБМ імя Ф.Скарыны. Адрас: 220005, г. Мінск, вул.
Румянцева, 13. Тэл.: 284-85-11.

ВЫДАВЕЦ: Прыватнае выдавецкае ўнітарнае прадпрыемства «Час навінаў». Пасведчанне №64 ад 12.01.2007 г.

АДРАС РЭДАКЦЫІ ВЫДАЎЦА:
220113, г. Мінск, вул. Мележа, 1-1234.
Тэл.: +375 29 651 21 12, +375 17 268 52 81.
novychas@gmail.com; www.novychas.org

НАДРУКАВАНА ў друкарні УП «Плутас-Маркет».
г. Мінск, вул. Халмагорская, 59 А.
Замова № 1172

Падпісаны да друку 19.11.2010. 8.00.
Наклад 6000 асобнікаў. Кошт свабодны.

Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы дзеля палемікі, не падзяляючы
пазыцыі аўтараў.
Пры выкарыстанні матэрыялаў газеты спасылка на «Новы Час»
абязвязковая.
Рукапісы рэдакцыя не вяртае і не рэцэнзуе мастацкія творы.
Чытальская пошта публікуецца паводле рэдакцыйных меркаванняў.